

Jaarstukken 2017

Versie: 1.0
Datum: 08-03-2018

Inhoudsopgave

Inleiding	5
1 Bestuurlijke samenvatting	6
2 Strategische ontwikkelingen	8
3 Programmaverantwoording	10
3.1 Beleidsdoelstelling 1: Focus op de voorkant - risicobeheersing	10
3.2 Beleidsdoelstelling 2: Startklaar en daadkrachtig – preparatie en repressie	11
3.3 Beleidsdoelstelling 3: Samen verder komen - samenwerking	14
3.4 Beleidsdoelstelling 4: Investeren in bedrijfsvoering - professionaliteit	16
4 Paragrafen	19
4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	19
4.2 Onderhoud kapitaalgoederen	21
4.3 Financiering	22
4.3.1 Inleiding	22
4.3.2 Renteontwikkeling en -resultaat	22
4.3.3 Kasgeldlimiet	22
4.3.4 Renterisiconorm	24
4.3.5 Schatkistbankieren	24
4.3.6 Kredietrisico's	25
4.3.7 Financieringspositie	25
4.4 Bedrijfsvoering	27
4.5 Verbonden partijen	27
4.6 Monitor Meerjarenperspectief 2016-2020	28
5 Overzicht van baten en lasten	31
5.1 Gerealiseerde baten en lasten	31
5.2 Aanwending post onvoorzien	34
5.3 Overzicht algemene dekkingsmiddelen	35
5.4 Incidentele baten en lasten	36
5.5 Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	37
5.6 WNT-verantwoording 2017 VRZHZ	37
5.7 Rechtmatigheid	38
6 Balans	40
6.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	42
6.1.1 Activa	42
6.1.2 Passiva	43
6.2 Toelichting op de balans per 31 december 2017	44
6.2.1 Vaste activa	44
6.2.2 Financiële vaste activa	45

6.2.3	Vlottende activa	47
6.2.4	Vaste passiva.....	48
6.2.5	Vlottende passiva	52
6.2.6	Overlopende passiva.....	53
7	SiSa bijlage 2017.....	58
8	Vaststelling	59

Bijlages

1	Kerngegevens.....	60
2	Risico's	61
3	Kredieten.....	64
4	Operationele kentallen	66
5	Jaarverslag in één oogopslag (Infographic).....	76
6	Controleverklaring.....	77

Inleiding

Voor u liggen de jaarstukken van de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid. Hierin leggen we verantwoording af over 2017, een jaar waarin een aantal nieuwe ontwikkelingen op ons afkwamen en waarin we een stevig fundament hebben gelegd voor de groei naar een toekomstbestendige organisatie.

Zo heeft de VRZHZ te maken gehad met de voorbereidingen op een aantal gemeentelijke fusies, is de herstructurering van de organisatie in gang gezet, hebben we in regionale afstemming een nieuwe kostenverdeelsystematiek uitgedacht en is het nieuwe dekkingsplan ontwikkeld. Deze ontwikkelingen zijn majeure trajecten die deze organisatie klaarstomen voor de toekomstige uitdagingen. Als gevolg hiervan kenmerkt het jaar 2017 zich door het minutieus onderzoeken en uitdenken van het groeipad. In enkele gevallen moest er een pas op de plaats gemaakt worden, wat zich heeft geuit in een personele onderbezetting en het uitstellen van investeringen. Echter wil de VRZHZ hiermee op basis van een goed doordacht groeipad de noodzakelijke transities doorvoeren. Aan de operationele kant stond de VRZHZ in 2017 voor een 24 uur per dag deskundige, parate en kwalitatief hoogwaardige organisatie op het vlak van brandweezorg, geneeskundige hulpverlening, rampenbestrijding en crisisbeheersing. Hiermee heeft de VRZHZ een goed jaar achter de rug waarin de organisatie het fundament verder verstevigd heeft en waarin aan de operationele kant de prestaties te allen tijde meer dan goed waren.

In de jaarstukken hebben al deze ontwikkelingen een plek gekregen. Het samenstellen van deze jaarstukken heeft in het voorjaar van 2018 in een korte periode plaatsgevonden door een natuurlijke samenwerking van verschillende medewerkers en afdelingen van onze organisatie. Het tekent de medewerkers om, te midden van alle werkzaamheden en ontwikkelingen, in een kort tijdsbestek de jaarstukken samen te stellen. Veel dank aan allen die, in welke vorm dan ook, hebben bijgedragen aan deze jaarstukken 2017. Daarnaast hebben alle collega's in 2017 zonder uitzondering hun waarde getoond. Hun inzet en betrokkenheid heeft de VRZHZ gebracht waar zij nu staat. Met dit gegeven ben ik ervan overtuigd dat de VRZHZ een over een stevige fundering beschikt, waarmee zij de toekomst met een gerust hart tegenmoet kan treden.

Vanaf deze plaats dank ik alle medewerkers voor hun inzet en betrokkenheid in het afgelopen jaar. Het is prachtig om te zien dat zoveel bevlogen mensen elke dag weer hard werken aan de doelen en opgaven waarvoor onze Veiligheidsregio nu en in de toekomst staat.

Mede namens het managementteam van de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid,

Drs. Carlo Post Mcm,
Algemeen directeur

1 Bestuurlijke samenvatting

2017 is voor de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid (hierna: VRZHZ) een jaar geweest, waarin vele prestaties geleverd zijn en ontwikkelingen plaatsgevonden hebben. Daarbij heeft de VRZHZ dit jaar, bovenop de bezuinigingen in het MJP, met een positief financieel resultaat afgesloten. De voorliggende jaarstukken gaan voornamelijk in op de in de begroting 2017 genoemde ontwikkelopgaves. Om de kernprestaties van de VRZHZ in 2017 in één oogopslag weer te geven is ook dit jaar een infographic ontwikkeld. De infographic met het volledig overzicht is te vinden in bijlage 5. Hieronder geven we een beknopte samenvatting van het jaar.

In 2017 hebben vele ontwikkelingen plaatsgevonden, zoals de bestuurlijke trajecten op het vlak van de nieuwe kostenverdeling en het dekkingsplan. Maar ook het vertrek van de brandweercommandant en de start van de herstructurering van de VRZHZ hebben plaatsgevonden. De VRZHZ heeft ingespeeld op deze ontwikkelingen door zorgvuldig en in brede regionale afstemming de nieuwe lijnen uit te tekenen. Hiermee is de basis gelegd voor een nieuwe toekomstbestendige organisatie. Aan de inhoudelijke kant is er tegelijkertijd veel inzet gepleegd op de actuele en landelijke thema's zoals onder meer zelfredzaamheid, hoog water, de doorontwikkeling van bevolkingszorg en terrorismegevolgbestrijding. Daarnaast zijn er ook achter de schermen vele stappen gezet door het stroomlijnen van de interne organisatie. Dit alles heeft plaatsgevonden te midden van de dagelijkse taken en landelijke ontwikkelingen.

Tegenover de geleverde prestaties staat dat de VRZHZ in 2017 op een aantal gebieden niet de voorgenomen mijlpalen heeft bereikt. Zo is in 2017 een pas op de plaats gemaakt met de transitie naar een informatie-gestuurde organisatie en de cultuuromslag op het vlak van risicobeheersing. De ruimte is gebruikt om een gedegen onderzoek te doen en een onderbouwd plan te maken voor de benodigde stappen die we de komende jaren moeten nemen. In afwachting van deze plannen zijn deze twee trajecten vertraagd. Uit de onderzoeken volgt een meerjarig groeipad hiervoor, waarmee de VRZHZ op een gedegen wijze deze majeure ontwikkelingen beoogd vorm te geven. Op deze wijze wil de VRZHZ komen tot de organisatie die staat voor de uitdagingen zoals omschreven in het beleidsplan 2017-2020.

Het financieel resultaat over 2017 is ca. € 3 miljoen positief. Van dit resultaat is ca. € 1,7 mln. Het resultaat op het bijgestelde Meerjarenperspectief (hierna: MJP) en de daarin naar voren gehaalde bezuinigingen. Daar de bijstelling op het Meerjarenperspectief bij de vaststelling van de jaarstukken 2016 pas in juni 2017 formeel is bekrachtigd kon de begroting 2017 hier lopende het begrotingsjaar niet op worden aangepast. Het resultaat op het MJP vloeit daardoor middels het jaarresultaat 2017 terug naar de gemeenten. Indien we de bezuinigingen in het kader van het MJP isoleren van het jaarresultaat, dan kan gesteld worden dat de VRZHZ een jaarresultaat over 2017 heeft behaald van ca. € 1,3 miljoen.

Hieronder treft u de grofmazige opbouw van het resultaat.

	* mln	V/N
Personeel – Voordeel a.g.v. vasthouden vacatures door herstructurering. <i>Daarentegen is het gevolg dat er extra is ingehuurd.</i>	€ 0,4 mln	V
Testen en oefenen - Voordelen op onder meer ketenoefeningen, <i>multidisciplinaire vakbekwaamheid en trainingen.</i>	€ 0,6 mln	V
Spinel - Incidenteel voordeel uit de afrekening met Spinel	€ 0,2 mln	V
Overige – verschillende posten met voor- en nadelen (o.a. een voordeel op de Bdur).	€ 0,1 mln	V
Subtotaal resultaat	€ 1,3 mln	V
MJP – Dit resultaat is het saldo van het MJP, inclusief de naar voren gehaalde <i>bezuiniging.</i>	€ 1,7 mln	V
Totaal resultaat	€ 3,0 mln	V

Opbouw Jaarstukken

In hoofdstuk 2 “Strategische ontwikkelingen” wordt aandacht gevraagd voor belangrijke toekomstige ontwikkelingen.

De belangrijkste beleidsrealisaties van 2017 worden in hoofdstuk 3 gepresenteerd, waarbij we vooral aandacht besteden aan de verantwoording over onze ontwikkelopgaves in 2017. De operationele prestaties komen met de presentatie van de belangrijkste kengetallen aan bod in de bijlages.

In hoofdstuk 4 zijn de verplichte paragrafen opgenomen, zoals de paragraaf “Weerstandsvermogen en risicobeheersing” en “Verbonden partijen”. Daarnaast willen we ons bestuur inzicht bieden in de bezuinigingsopgave voor 2017 uit het Meerjarenperspectief 2016 - 2020 (hierna: MJP). Dat doen we ook in dit hoofdstuk middels een extra paragraaf waarin een Monitor MJP is opgenomen.

Hoofdstuk 5 bevat het overzicht van de baten en lasten over 2017 en in hoofdstuk 6 presenteren wij de balans. In deze hoofdstukken treft u, zoals gebruikelijk, de toelichting op de verschillen tussen de financiële begroting en de financiële realisaties.

De jaarstukken sluiten vervolgens af met een aantal bijlagen met de kerngegevens van deze regio, het overzicht van kredieten, een overzicht van de belangrijkste kengetallen van 2017 en een jaarverslag-in-één-oogopslag (infographic). Met deze laatste twee bijlages willen we de operationele prestaties de aandacht geven die ze verdienen.

2 Strategische ontwikkelingen

In de voorliggende jaarstukken legt de VRZHZ verantwoording af over het gevoerde beleid in 2017. De VRZHZ heeft de gewoonte om bij het opstellen van de jaarstukken een beknopte doorkijk naar de toekomst te geven. In dit hoofdstuk worden alleen de belangrijkste (toekomstige) strategische ontwikkelingen gedeeld die een meerjarig verloop kennen. De rest van de jaarstukken bevatten de beleidsmatige en financiële verantwoording over 2017.

Wij gaan kort in op een aantal voor u bekende strategische dossiers. Zo belichten we kort de voortgang van onder meer de gemeentelijke herindelingen, de samenvoeging van de meldkamer en de strategische heroriëntatie. Gezien de strategische aard hebben we besloten alleen de ondergenoemde kort uit te lichten. De voortgang van de overige beleidsdossiers komen uitgebreid aan bod in hoofdstuk 3 "Programmaverantwoording".

Gemeentelijke herindelingen

Onze regio heeft te maken met diverse herindelingen. Ten aanzien van de vorming van de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden heeft de Ministerraad aangegeven dat de nieuwe gemeente onderdeel zal worden van de Provincie Utrecht. Om dit besluit uit te werken zijn de Veiligheidsregio Utrecht en VRZHZ samen aan de slag gegaan en is een projectorganisatie ingericht. Het uitgangspunt is en blijft dat zowel achterblijvende als ontvangende gemeenten in beide VR-en geen nadeel mag ondervinden van deze herindeling. Dit uitgangspunt is gedeeld met het Ministerie van BZK. Met de nieuw te vormen gemeente Vijfheerenlanden vindt het gesprek plaats over de aanstaande uittreding.

Herstructurering VRZHZ

Vanwege de relatief hoge overhead, de beperkte externe gerichtheid en het vertrek van de commandant brandweer is er nagedacht over een herstructurering van het management. Dit heeft geleid tot een procesgerichte benadering van de taken van de VRZHZ. In zeer korte tijd is veel werk verzet om te komen tot voorstellen voor een nieuwe organisatiestructuur. De effectuering hiervan vindt plaats in 2018. Met deze herstructurering bouwt de VRZHZ verder aan de organisatie zoals deze is beschreven in het beleidsplan 2017-2020.

Nieuwe kostenverdeelssystematiek

Tijdens de bestuurlijke retraite van mei 2017 is het raamwerk gelegd voor de nieuwe kostenverdeelssystematiek. Uitgangspunt hierbij is om te komen tot een toekomstbestendige wijze van kostenverdeling. In 2017 is de nieuwe wijze van kostenverdeling uitgedacht. Ook is er een intensief bestuurlijk traject afgerond. Dit heeft geleid tot een definitief en unaniem besluit in het voorjaar van 2018.

Benchmark

Het algemeen bestuur heeft in juni 2017 als vervolg op de gesprekken rondom de kostenverdeelssystematiek besloten een benchmark uit te voeren naar de kosten en baten van de VRZHZ. De resultaten van dit onderzoek worden in 2018 met het bestuur gedeeld.

Strategische heroriëntatie

Tijdens de retraits op Vlieland in mei 2017 is besloten tot een strategische heroriëntatie. Redenen om deze strategische heroriëntatie uit te voeren zijn enerzijds gelegen in de ontwikkelingen in Zuid-Holland Zuid, waar een aantal gemeenten uit de gemeenschappelijke regeling zullen treden en een aantal gemeenten gaan herindelen. Anderzijds komen er de komende jaren nieuwe ontwikkelingen op gemeenten en op de veiligheidsregio af en is het goed om tot een heroriëntatie over te gaan.

Strategische agenda Veiligheidsberaad

In 2018 wordt de nieuwe strategische agenda van het Veiligheidsberaad bepaald. De input hiervoor is in 2017 onder andere door de verschillende veiligheidsregio's aangeleverd. Ook de VRZHZ heeft hier haar bijdrage aan geleverd.

3 Programmaverantwoording

In dit hoofdstuk geeft de VRZHZ een beleidsmatige verantwoording en een toelichting op de belangrijkste resultaten die ze heeft bereikt. In deze jaarverantwoording rapporteren wij op de beleidsvoornemens uit de begroting 2017. Zoals u gewend bent worden de realisaties langs de indeling van de vier beleidsdoelstellingen uit het beleidsplan 2017-2020 gepresenteerd:

- 1. Focus op de voorkant - risicobeheersing*
- 2. Startklaar en daadkrachtig – preparatie en repressie*
- 3. Samen verder komen - samenwerking*
- 4. Investeren in bedrijfsvoering – professionaliteit*

3.1 Beleidsdoelstelling 1: Focus op de voorkant - risicobeheersing

Ontwikkelingen op het vlak van risicobeheersing

De omgeving is volop in verandering. Daarmee veranderen ook de risico's, wat een andere aanpak van de verschillende betrokkenen bij deze risico's vraagt. Voor de VRZHZ bijvoorbeeld, betekent dat een extra inspanning op het vroegtijdig verbinding krijgen met diverse partners om haar (wettelijke) advisering goed vorm te geven. Een extra inspanning aan de personeelskant, de processenkant, maar ook aan de kant van de techniek. In deze grote ontwikkeling krijgt ook de komst van de Omgevingswet een plek. Dit alles vraagt een andere manier van risicobeheersing en een omslag in denken, wat leidt tot inzet op opleidingen, bijscholing, processen en informatievoorziening. In 2017 is in beeld gebracht in welke vorm en tijdspad dit traject plaats moet vinden. Het implementeren van deze omslag in denken zal vervolgens in 2018 plaatsvinden, onder meer met het inrichten van het zaakgericht werken.

Facetbeleid

Het totale veiligheidsspeelveld bestaat uit verschillende facetten die een integrale aanpak behoeven. Veiligheidsbeleid noemen wij hierdoor 'facetbeleid'. Het is namelijk een aspect van diverse andere beleidsterreinen en thema's. In de huidige beleidsplanperiode 2017 - 2020 wordt, naast alle andere thema's, jaarlijks aan één extra thema aandacht besteed. Voor 2017 is er echter geen extra thema benoemd. Wel heeft de veiligheidsregio in 2017 de voorbereidingen op het thema 'Hoog Water en overstromingen' in gang gezet. Dit thema staat ook landelijk in de belangstelling. Hieronder gaan we kort hierop in.

Hoog water en overstromingen

Onder het thema 'Hoog water en overstromingen' is op basis van het risicoprofiel een project op het vlak van ernstige wateroverlast en overstromingen opgepakt. Voor het opstellen van de impact- en krachtenveldanalyse voor ernstige wateroverlast en overstromingen per dijkkring is aansluiting gevonden bij het Deltaprogramma Rijnmond Drechtsteden en het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (hierna: MIRT) van de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden. Daarnaast wordt in de Brandveilig Leven-programma's deze werkwijze geïntroduceerd. Hier is steeds

meer gewerkt met krachtenveldanalyses. Tot slot is de VRZHZ in 2017 begonnen met het inbedden van de risico's van hoog water en overstromingen in de integrale veiligheidsadviezen.

Voortzetting doelgerichte aanpak en de regisseursrol bij zelfredzaamheid

De VRZHZ is een integrale aanpak van zelfredzaamheid aan het ontwikkelen, waarin haar rol van uitvoerend naar regisserend verschuift. Onderdeel hiervan zijn:

- de doelgerichte aanpak: door middel van onderzoek naar risicogroepen en de uitkomsten uit de regionale risicoprofielen en het dynamisch brandrisicoprofiel worden de doelgroepen bepaald.
- de regisseursrol: Dit houdt in dat de omslag plaatsvindt van 'het zelf uitvoeren' naar 'het regisseren van veiligheid'.

De VRZHZ heeft in 2017 op dit vlak actief geëxperimenteerd. Deze ontwikkeling loopt door in 2018 en zal in 2020 volledig ingebed zijn.

Met het project zelfredzaamheid is de planvorming verminderd zelfredzame personen aangepast en in afstemming met partners de bewustwording rondom dit thema vergroot. Verder is in 2017 ingezet op het formuleren van een algemene definitie en kader. Dit zal naar de toekomst toe éénsluitend een afbakening en invulling geven aan het thema 'zelfredzaamheid', voorafgaand én tijdens een incident. Dit regionale proces wordt in 2018 afgerond en bestuurlijk besloten.

Risicogericht werken

Op basis van het Regionaal Risicoprofiel, het Brandrisicoprofiel en de bestuurlijk prioritaire risico's is inzet gepleegd in planvorming, advisering, toezicht en het vergroten van veiligheidsbewustzijn. Concreet heeft dit geresulteerd in de uitwerking van risicogerichte protocollen en de aanschaf van de Risico-Analyse-Monitor (RAM).

Risicocommunicatie

De samenwerking tussen de multi- en monorisicobeheersing is binnen de VRZHZ de afgelopen jaren naar elkaar toegegroeid. Een logische vervolgstap is de doorontwikkeling van risicocommunicatie. Hiertoe is in 2017 gestart met het opstellen van een beleidskader Risicocommunicatie. In verband met capaciteitsproblemen wordt deze in 2018 verder verfijnd en bestuurlijke vastgesteld.

3.2 *Beleidsdoelstelling 2: Startklaar en daadkrachtig – preparatie en repressie*

De VRZHZ is een organisatie die staat voor een vakbekwame, goed toegeruste, voor incidenten 24/7 parate organisatie. Dat betekent dat zowel mono- als multidisciplinaire planvorming, vakbekwaamheid, brandweezorg, faciliteiten en processen actueel en op orde zijn. Voor wat betreft de brandweerorganisatie is de overdagbezetting van diverse vrijwilligersposten in 2017 een aandachtspunt geweest. Na de implementatie van het nieuwe dekkingsplan wordt hierin een verbetering verwacht. Hieronder zetten we de belangrijkste resultaten uiteen.

Een continue parate repressieve brandweerorganisatie

Het voorzien in een continue parate repressieve brandweerorganisatie is een belangrijk aandachtspunt voor de brandweer. Dit tegen de achtergrond dat de samenleving verandert, wat een effect heeft op de bereidheid van burgers om zich beschikbaar te stellen als vrijwilliger. Deze maatschappelijke

ontwikkelingen zijn ook bij de brandweerorganisatie merkbaar. Hierdoor ontstaan er bij een aantal posten op bepaalde momenten paraatheidsproblemen. Een aantal trajecten, dat in 2017 is opgezet om deze paraatheidsproblemen tegen te gaan, wordt hieronder uiteengezet.

Het nieuwe dekkingsplan

Vanuit het programma 'Vernieuwde Brandweezorg' is in 2017 een bestuurlijk proces gelopen om te komen tot een nieuw dekkingsplan. Hiermee komt de VRZHZ tot goed afgewogen uitgangspunten in termen van posten, mensen en middelen voor een nieuw dekkingsplan Brandweer Zuid-Holland Zuid. Tijdens de bestuurlijke retraite van mei 2017 is hierover gesproken en dit heeft geleid tot een voorgenomen besluit in het algemeen bestuur van juni 2017. Vervolgens is het dekkingsplan naar de burgemeesters verstuurd ter bespreking met de gemeenteraden. De reacties hebben geleid tot bestuurlijke besluitvorming hierover in het voorjaar van 2018. Tevens wordt in het dekkingsplan beschreven op welke wijze bestuurlijk gemotiveerd wordt afgeweken van de in het Besluit Veiligheidsregio's gestelde eisen aan de basisbrandweezorg. Het gaat onder meer uit van de mogelijkheid om in geval van paraatheidsproblemen uit te rukken met een variabele voertuigbezetting in de basisposten.

Daarnaast zijn de resultaten van de pilot TS-4 zijn meegenomen in het nieuwe dekkingsplan. Ook is de beschrijving van de herziening in de regionale specialismen en het grootschalig brandweeroptreden, die een relatie heeft met het dekkingsplan, in 2017 bijna volledig afgerond. Begin 2018 heeft de besluitvorming hiervan in het managementteam plaats, waarna implementatie van de herziening van de regionale specialismen en het grootschalige optreden volgt.

Boeien en binden van vrijwilligers

Een ander project dat inspeelt op de paraatheidsproblemen op de vrijwilligersposten is het 'boeien en binden' van vrijwilligers. Dit project is in 2017 opgepakt. Belangrijk onderdeel hierin is het inregelen van meer zelfsturing per post, waarmee de eigenheid van de post behouden wordt.

Melding en alarmering

De meldkamer ZHZ wordt samengevoegd met die van Rotterdam-Rijnmond. In het voorjaar van 2017 is de regionale meldkamer fysiek opgeleverd. Ook is besluitvorming over de inpassing van het C2000-apparaat genomen. Hiermee zal op 15 mei 2018 de migratie en de samenvoeging van beide meldkamers geformaliseerd worden. Ter voorbereiding op deze samenvoeging heeft er in 2017 een harmonisatieslag plaatsgevonden van de processen in Zuid-Holland Zuid en Rotterdam-Rijnmond. De VRZHZ heeft geparticipeerd in bovenregionale en landelijke overleggen met betrekking tot harmonisatie van processen met betrekking tot de nieuwe meldkamerstructuur. Per kolom zijn er convenanten gesloten tussen VRZHZ en VRR waarin afspraken gemaakt over de verdere harmonisering vanaf het moment dat de nieuwe meldkamer actief is. Tot slot is in het voorjaar van 2017 is de regionale meldkamer in Rotterdam fysiek opgeleverd.

De vertraging van de samenvoeging heeft tot gevolg dat de huidige meldkamer ZHZ langer operationeel dient te blijven. De politie en het Meldkamer Dienstencentrum (hierna: MDC) blijft hierdoor de komende tijd inzetten op regulier onderhoud en noodzakelijke vervangingen. Onderzoek naar de huidige staat van de meldkamersystemen heeft geleerd dat onderhoud en noodzakelijke vervangingen volgens plan zijn uitgevoerd, waardoor het risico op uitval klein is. In overleg met het ministerie wordt gekeken naar hoe met deze meerkosten wordt omgegaan.

Informatievoorziening

In de zomer 2017 is de pilot Veiligheidsregio Informatiecentrum (hierna: VIC) gestart. Met deze pilot wordt informatiemanagement tijdens incidenten versterkt. De evaluatie heeft in het najaar plaatsgevonden en de resultaten worden meegenomen bij de samenvoeging van de meldkamers. Daarnaast is ook de ontsluiting van de planvorming verbeterd. Hiermee is de operationele informatievoorziening bij de brandweerorganisatie in 2017 verder geprofessionaliseerd. Dit traject krijgt een vervolg in 2018.

Multidisciplinaire planvorming

Op het vlak van planvorming is in 2017 de multidisciplinaire planvorming rondom spoor, weg en tunnels gerealiseerd. Ook zijn de huidige plannen geactualiseerd. Voor 2018 wordt hiervoor een implementatieproces uitgestippeld. De VRZHZ zal daarbij onder meer kijken naar enerzijds de ontsluiting van de plannen via hulpmiddelen en anderzijds het onderdeel maken van de vakbekwaamheid.

Een veilige en gezonde leefomgeving

Het project Schoner Werken is in 2016 gestart en heeft als doel om in de toekomst 100% schoon te werken. In 2017 zijn de verschillende deelprojecten uitgevoerd en afgerond. Zo is onder meer de inrichting van de repressieve piketten, inclusief voertuigen, inmiddels doorgevoerd zodat vervuiling zoveel mogelijk op het incident achter blijft. In het najaar zijn centrale werkplaats en het oefencentrum aangepast. De nieuwe (landelijke) onderzoeken over schoner werken adresseren daarnaast ook de effecten van inhalatie en extreme hitte. In 2018 worden deze eerste onderzoeksresultaten verwacht en met het bestuur gedeeld. Van daaruit wordt het vervolg en de borging van Schoner werken ingericht.

Niet alleen in het kader van het bovengenoemde traject is er aandacht voor een veilige en gezonde werkomgeving. Zo zijn in 2017 nieuwe bluspakken uitgeleverd die verhoogde bescherming bieden bij brandbestrijding. Ook het traject rondom het periodiek preventief medisch onderzoek (hierna: PPMO) draagt hieraan bij, bestaande uit de jaarlijkse fysieke test en de medische keuring. Het PPMO is vorig jaar ingevoerd voor de 24-uursberoepsdienst. In 2017 is een implementatieplan opgesteld om het PPMO voor de vrijwillig bevelvoerder en manschappen in te voeren in 2018.

Het herstel uit een ontwrichte situatie

Het herstellen uit een ontwrichte situatie begint al tijdens de bestrijdingsfase van een ramp of crisis. De zogenoemde nafase is een proces dat primair is belegd bij de gemeenten. De voorbereiding en uitvoering van de nafase heeft echter een sterk multidisciplinair karakter, waar inzet op gepleegd is. Zo is er onder andere een visie voor opgesteld en zijn er afspraken gemaakt met als doel een betere borging.

Terrorismegevolgbestrijding

De VRZHZ heeft in 2017 veel inzet gepleegd om de organisatie en partners volledig voor te bereiden. In samenwerking met de politie eenheid Rotterdam-Rijnmond en de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond heeft de VRZHZ een incidentbestrijdingsplan met informatiekaarten gemaakt. Ook zijn er uitgebreide oefensessies georganiseerd om de meldkamers en de operationele organisaties op orde te brengen. Het voltallige repressieve personeel is hierbij bijgeschoold, waarbij er aandacht is besteed aan zowel operationele procedures, de psychosociale belasting als het creëren van bewustzijn.

Vakbekwaamheid

Bekend is dat het bureau van de VRZHZ brandweeronderwijs van bovengemiddelde kwaliteit levert, maar dat de processen onvoldoende geborgd zijn. In 2017 is er ingezet op de verbetering van de administratieve organisatie van ons bureau. Hiermee is het bureau Vakbekwaamheid in 2017 voorbereid op de audit die in 2018 zal plaatsvinden. Eveneens is een start gemaakt met de vorming van één regionale instructeurspool van circa 125 personen. Zij dragen zorg voor eenduidige, uniforme en kwalitatieve instructie en onderwijs wat het kwaliteitsniveau verder uniformeert.

Elektronische leeromgeving

Dit jaar is gestart met onderwijs te verzorgen in de elektronische leeromgeving (hierna: ELO) door middel van *Blended Learning*. Dit is enerzijds een ICT-middel en anderzijds een andere manier van lesgeven. Dit brengt ook een cultuurverandering met zich mee voor de instructeurs van de VRZHZ. Hiermee is in 2017 een impuls gegeven aan de uitrol van de ELO op alle brandweerposten in de VRZHZ. Dit traject is op schema en loopt door in 2018.

De inbedding van de meerdaagse training in het jaarlijks programma

Om de vier jaar worden er met alle officieren uitgebreide meerdaagse trainingen gedaan. Ervaringen laten zien dat een spreiding van deze vierjaarlijkse trainingen een constante kwaliteitsverbetering oplevert. Vanuit deze gedachte heeft de VRZHZ de huidige vierjaarlijkse-systematiek verlaten en de trainingen inbouwen in het reguliere jaarlijkse programma.

Crisiscommunicatie

Het afgelopen jaar is gewerkt aan de aanpassing in de structuur van de crisiscommunicatietaken. Dit leidt ertoe dat in een eerdere fase in het incident informatie beschikbaar is en gecommuniceerd wordt. Zo is de functie van incidentvoorlichter, in samenwerking met de brandweer en politie, verder geprofessionaliseerd. De incidentvoorlichters zijn als gevolg hiervan al aanwezig vanaf incidenten met het karakter 'grote brand' of incidenten met bestuurlijke raakvlakken. De informatiemanagementmedewerkers zijn hiertoe in 2017 opgeleid en gecertificeerd.

HartVeilig Wonen

Ten behoeve van de ondersteuning aan burgerinitiatief Hart Veilig Wonen heeft het algemeen bestuur op 8 juli 2016 besloten tot het plaatsen van AED's aan de buitengevels van brandweerposten op die plaatsen waar dat een toegevoegde waarde voor Hart Veilig Wonen heeft. Dit betreft een omvang van ca. 30 AED's. Levering en montage hebben in 2017 plaatsgevonden. De komende jaren zal in onderhoud worden voorzien.

3.3 *Beleidsdoelstelling 3: Samen verder komen - samenwerking*

Gezamenlijk optrekken in de voorbereiding op het vlak van de Omgevingswet

In hoofdstuk 3.1. "Beleidsdoelstelling 1" zijn de ontwikkelingen op het vlak van risicobeheersing uiteengezet. Onderdeel hiervan is de komst van de Omgevingswet. Hierbij wordt op verschillende lagen en met verschillende partners samengewerkt, waaronder de OZHZ, DG&J, Rijkswaterstaat, de Provincie Zuid-Holland en het Waterschap Hollandse Delta. In 2018 zullen deze voorbereidingen haar vervolg krijgen en blijft de VRZHZ actief participeren in landelijke en regionale trajecten ter voorbereiding op onder meer de komst van de Omgevingswet.

Accountmanagement

In het kader van de ontwikkelingen op het vlak van risicobeheersing is in 2017 gestart met het inrichten van accountmanagement. Hiermee wordt beoogd steeds eerder in het proces aan te haken bij de gemeenten. Dit traject heeft echter vertraging opgelopen. Het zal haar vervolg in 2018 krijgen.

Doorontwikkeling bevolkingszorg

Op het gebied van bevolkingszorg is de ontwikkelagenda in 2017 in samenwerking met bestuur, gemeentesecretarissen en Ambtenaren Rampenbestrijding (hierna: ARB'en) uitgevoerd. Meerdere sessies zijn belegd, waar een aantal bestuurders, gemeentesecretarissen en de ARB's aan hebben deelgenomen. Er is een concrete vertaling gemaakt van de in oktober 2016 door het algemeen bestuur vastgestelde uitgangspunten. Dit traject heeft geleid tot concrete verbetervoorstellen voor de organisatie en aansturing van bevolkingszorg binnen de VRZHZ. De afspraken over de doorontwikkeling van bevolkingszorg en de GHOR zijn geborgd. Dit heeft geleid tot besluitvorming in het algemeen bestuur over vervolgstappen voor bevolkingszorg in de regio.

Van 2 naar 1

Het onderzoeksproject "Van 2 naar 1" naar de positie van de GHOR en de Dienst Gezondheid & Jeugd (hierna: DG&J) is in 2017 afgerond met het besluit in beide dagelijks besturen om te komen tot één crisisorganisatie voor publieke gezondheid. Dit betekent een samenvoeging van de crisisorganisaties GHOR en DG&J. Een innovatief traject, waarin VRZHZ landelijk voorop loopt. De Directeur Publieke Gezondheid (hierna: DPG) en de directeur VRZHZ hebben een implementatieopdracht gegeven aan de GHOR, de afdeling VRC en de DG&J om te komen tot deze vernieuwde crisisorganisatie. Als onderdeel hiervan is gestart met een onderzoek naar de implementatie en start van de nieuwe crisisorganisatie.

Intensiveren samenwerkingsverband BRZO-Zuid-West

Op 1 juli 2017 trad de algemene maatregel van bestuur Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (hierna: AMvB-VTH) in werking. Daarin staat dat BRZO-taken uitsluitend uitgevoerd mogen worden door de daartoe aangewezen BRZO-omgevingsdiensten. In Zuid-Holland en Zeeland is daarmee de verantwoording en kwaliteitsborging ten aanzien van BRZO/RIE4-inrichtingen in handen van de DCMR Milieudienst Rijnmond gekomen, waar voorheen een onder mandaat lag bij de OZHZ. In dit kader zijn er door de betrokken veiligheidsregio's afspraken gemaakt voor een gecoördineerde inbreng via het samenwerkingsverband BRZO-Zuid-West per 1 januari 2018.

Ook zijn er bij de brandweerorganisatie samenwerkingsverbanden op landelijk, interregionaal, regionaal en lokaal niveau. Zo vindt er onder meer afstemming plaats via Brandweer Nederland om gebruik te kunnen maken van de kennis en kunde van andere brandweerorganisaties en er zijn gezamenlijke projecten opgestart, zoals het project ELO.

Spinel

Een bijzonder partnerschap binnen het geheel vormt Spinel Veiligheidscentrum. De VRZHZ is 100% eigenaar hiervan. Dit opleidingscentrum, waar de brandweeropleidingen worden georganiseerd, droeg in 2017 in belangrijke mate bij aan de doelstellingen van de VRZHZ. De mogelijkheid is geboden om alle operationele brandweerfunctionarissen meerdere keren per jaar een realistisch oefenscenario aan te bieden. Het goed geoefend zijn van de operationele functionarissen in onze organisatie is immers een belangrijke waarde om "startklaar en daadkrachtig" respons te kunnen geven op hulpvragen uit de samenleving ter voorkoming, beperking en bestrijding van brand; het beperken van brandgevaar; het voorkomen en beperken van ongevallen bij brand en al wat daarmee verband houdt. Hierbij hoort

dus ook het beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan bij brand (zoals opgenomen in artikel 3 van de Wet Veiligheidsregio's).

3.4 *Beleidsdoelstelling 4: Investeren in bedrijfsvoering - professionaliteit*

Zoals eerder vermeld zijn er drie beweegredenen om in 2017 over te zijn gegaan tot een herstructurering van de managementstructuur. Naast het vertrek van onze Brandweercommandant wil de organisatie de overhead verminderen. Tevens komt de eerste fase na regionalisatie, met een interne gerichte focus, ten einde. Het natuurlijk moment is aangebroken dat de organisatie zich meer naar buiten gaat richten. Om dit te begeleiden en op de juiste manier vorm te geven is in 2017 enerzijds ingezet op de doorontwikkeling van de organisatie in relatie tot de kwaliteit en de kosten. Anderzijds is gestart met het vormgeven van informatiemanagement om te komen tot een informatie-gestuurde organisatie. Hieronder gaan we dieper in op deze twee onderwerpen.

De doorontwikkeling van de organisatie

In 2017 heeft de doorontwikkeling van de organisatie langs verschillende sporen plaatsgevonden. We geven deze verschillende sporen weer, die allen in 2017 hebben geleid en naar de toekomst toe leiden tot een efficiëntere en slagvaardigere organisatie.

Het stroomlijnen van de interne organisatie

Ook op andere vlakken is de VRZHZ de organisatie aan het stroomlijnen. Zo heeft er in het voorjaar van 2017 een verdiepingsslag plaatsgevonden op de overheadbenchmark. Daarnaast zijn de voorbereidingen gestart om de GHOR volgens de ISO 9001 HKZ-norm te certificeren. Ten behoeve van de interne sturingscyclus heeft in 2017 zowel uitrol als een evaluatie van de huidige systematiek (de zogenaamde "A3") plaatsgevonden. De conclusies uit de evaluatie worden meegenomen ten behoeve van de verdere verfijning van de jaarplancycclus in 2018. Daarbij zal extra aandacht zijn voor het aanbrengen van de 'focus'. In 2018 zal ook het nieuwe functiewaarderingssysteem HR-21 uitgerold worden. De uitrol was voor 2017 beoogd maar is vertraagd. Samen met de nieuwe kostenverdeelsystematiek, de benchmark en de strategische heroriëntatie zal dit in 2018 leiden tot een verdere stroomlijning van de organisatie. 2018 is ook het jaar waarin de visitatie plaatsvindt. Hiervoor zijn inmiddels het raamwerk en draaiboeken opgesteld.

Medewerkerstevredenheidsonderzoek

Eind 2017 heeft het medewerkers onderzoek plaatsgevonden. Het medewerkers onderzoek dient als nulmeting om inzichtelijk te krijgen hoe medewerkers aankijken tegen het werken binnen onze organisatie. Samen met de uitkomsten van de visitatie en de evaluatie van de reorganisatie 2016, worden de uitkomsten van het medewerkers onderzoek gebruikt om het beleid op verschillende vlakken de komende jaren verder vorm te geven.

Ik en onze VRZHZ

Vanaf 2016 is er gewerkt aan de doorontwikkeling van de organisatie op grofweg drie kernpunten: initiatief, verantwoordelijkheden laag en samenwerking. Ten behoeve is in 2017 aandacht besteed aan de sporen leiderschapsontwikkeling, teamontwikkeling en persoonlijke ontwikkeling.

Deze activiteiten krijgen in 2018 een vervolg. Belangrijk aspect hierbij is dat het vervolgtraject aansluit bij de herstructurering en waar nodig wordt hierop bijgesteld.

Het nieuwe werken

Het onderzoek naar de mogelijkheden op het vlak van het nieuwe werken sluit aan bij het lager in de organisatie beleggen van de verantwoordelijkheden. Er wordt hierbij rekening gehouden met tijd- en plaats onafhankelijk werken met aandacht voor de drie deelgebieden: de zogenoemde *Bits, Bricks & Behaviour*. Het doel is een zowel efficiëntere als effectievere werkomgeving voor de organisatie te creëren. De VRZHZ heeft hierbij de wens een goede en moderne werkgever te zijn en tegelijkertijd besparingen te koppelen aan innovatie. In 2017 heeft een eerste verkenning plaatsgevonden. De resultaten waren echter niet rendabel genoeg om over te stappen op het nieuwe werken. In 2017 is daarom besloten dat eerst zal worden ingezet op de informatie-kant (de zogenaamde *Bits*). Onderzoek naar een inrichting van het bouwkundige en cultureel deel (de *bricks* en *behaviour*) volgt en zal in relatie tot eventuele verschuivingen als gevolg van de herstructurering gezien worden. Hieronder gaan we in op de in 2017 ingezette lijn.

De transitie naar een informatie-gestuurde organisatie

In het informatiebeleidsplan (2015) zijn de beleidsdoelen van de VRZHZ ten aanzien van informatie benoemd. In het beleidsplan 2017-2020 is een daarop aansluitende visie weggelegd ten aanzien van informatiegericht werken. Om een goed beeld te krijgen van de opgave, waar de VRZHZ voor gesteld staat, heeft er in 2017, naast een collegiale toetsing, een onderzoek plaatsgevonden door een externe partij die meerdere VR-en en het IFV adviseert. Er is gekeken naar de invoering van zaakgericht werken gekoppeld aan een Document Management Systeem (met als eerste aandachtspunt risicobeheersing), de technische aspecten (het upgraden van onze huidige ICT infrastructuur) en naar de personele componenten. Deze laatste vooral beschouwd waar het gaat om informatie-ontwikkeling en vanwege nieuwe wetgeving op het gebied van dataveiligheid. Hieruit is een meerjarig traject geformuleerd met een scope om over een periode van vier jaar onze applicaties in de Cloud te kunnen organiseren en aangesloten te zijn op het "landelijk digitaal verkeersplein" van het IFV. In 2018 komt dit onderwerp ter besluitvorming bij het bestuur.

De doorontwikkeling van de inkoopfunctie

De inkoopfunctie krijgt bij een verdere professionalisering van organisaties een steeds belangrijkere rol toebedeeld. De VRZHZ heeft hier dit jaar sterk op ingezet. Als gevolg hiervan heeft haar inkoopfunctie in 2017 goede resultaten behaald met onder andere de ontwikkeling van het nieuwe Inkoop- en aanbestedingsbeleid, een inkoopkalender en de aanhaking op de landelijke aanbestedingen van de veiligheidsregio's. Deze resultaten werpen haar vruchten af in de vorm van technische of financiële inkoopresultaten bij de verschillende aanbestedingen in 2017. De financiële resultaten zijn voor een (klein) deel terug te vinden in het financieel jaarresultaat. Ze maken vooral deel uit van de resultaten uit het MJP en de huisvestingskosten, die één-op-één met de gemeenten worden afgerekend.

De verbeteringen in de financiële functie

Het voorspellend vermogen van de financiële functie van de VRZHZ bleek over het boekjaar 2016 onvoldoende. Als gevolg daarvan hebben in 2017 een aantal verbeteracties plaatsgevonden. Zo is de financiële functie versterkt en is de doorontwikkeling van de controlfunctie opgestart. De inspanningen hebben geresulteerd in een verbeterd financieel voorspellingsvermogen. De verbetering van de financiële functie heeft echter blijvend onze focus en wordt in 2018 intern op verschillende niveaus onder de aandacht gebracht.

De doorontwikkeling van de P&C-cyclus

In 2017 en 2018 vinden er verschillende vernieuwingen plaats op het vlak van de P&C-cyclus. Een aantal financiële kaderdocumenten is in 2017 vernieuwd, daar deze verouderd of niet meer in lijn waren met de huidige organisatie. Zo is de systematiek van de egalisatie van kapitaallasten geëvalueerd, is de financiële verordening herzien en zijn de begrotingskaders regionaal geüniformeerd. Daarnaast is ook het MJP geanalyseerd en volledig verwerkt in de begrotingsadministratie, waarmee een volgende stap gemaakt is. In hoofdstuk 4.6 "Monitor MJP" gaan we hier dieper op in. Als laatste willen wij melden dat de dienstverlenings-overeenkomst met Spinel, na een eerste opstartjaar in 2016, in 2017 goed ingeregeld is. De bovenstaande inspanningen en resultaten dragen bij aan een verbeterde Planning & Control-cyclus.

4 Paragrafen

Conform het besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (hierna: BBV) zijn in de jaarstukken de volgende paragrafen van toepassing.

1. weerstandsvermogen en risicobeheersing;
2. onderhoud kapitaalgoederen;
3. financiering;
4. bedrijfsvoering;
5. verbonden partijen.

We nemen in dit hoofdstuk in paragraaf 4.6 aanvullend ook een stand van zaken van het MJP. Deze paragraaf hoort niet tot de bij het BBV verplichte paragrafen.

4.1 *Weerstandsvermogen en risicobeheersing*

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de financiële positie in relatie tot het weerstandsvermogen en de risico's. Onder weerstandsvermogen en risicobeheersing wordt in algemene zin verstaan de mogelijkheid om potentiële tegenvallers op te vangen.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit betreft de middelen en de mogelijkheden waarover de VRZHZ beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. De weerstandscapaciteit van de VRZHZ bedraagt € 630.678 en is in de onderstaande tabel nader toegelicht.

Beschikbare weerstandscapaciteit (in €)	ultimo 2016	ultimo 2017
Algemene reserve per 31 december	449.075	620.678
Onvoorzien	10.000	10.000
Totale weerstandscapaciteit	459.075	630.678

Ten opzichte van de jaarstukken 2016 is de weerstandscapaciteit met € 171.603 toegenomen. Deze stijging wordt verklaard door de toevoegingen uit de reserve Schoner Werken, de Reserve Organisatieontwikkeling en de rente.

Risico's

Een risico is een kans op het optreden van een positieve dan wel negatieve gebeurtenis van materieel belang die niet is voorzien in de begroting. In de onderstaande tabel wordt een geactualiseerd overzicht van de huidige risico's gepresenteerd. Indien risico's zijn afgedekt middels maatregelen zoals het afsluiten van verzekeringen, het vormen van voorzieningen, het creëren van (bestemmings)reserves en het inrichten van de administratieve organisatie en interne controle, zijn ze niet opgenomen in deze paragraaf. Voor de volledige beschrijving van de risico's wordt verwezen naar bijlage "Risico's".

Nr.	Risico en I/S	financiële gevolgen <i>in €</i>	Kans (%)	Risicoprofiel	I/S*	Benodigd weerstands- capaciteit <i>In €</i>
1.	Langdurige calamiteit	1.000.000	33%	Hoog (20%)	I	66.000
2.	Regionale Meldkamer	300.000	50%	Hoog (20%)	S	120.000
3.	Garantstelling en risico's leningen oefenterrein	4.500.000	5%	Hoog (20%)	I	45.000
4.	Opkomsttijden/Operationele dekking	4.000.000	5%	Midden (10%)	S	80.000
5.	Brandweeronderwijs	600.000	30%	Laag (5%)	S	36.000
6.	Frictiekosten uittreding Leerdam en Zederik	6.600.000	25%	Hoog (20%)	I	330.000
7.	Inkomsten OMS	300.000	25%	Laag (5%)	S	15.000
Totaal benodigde weerstandscapaciteit						692.000

* Bij een structureel risico gaan wij conform ons beleid uit van 4 jaar.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Dit is de relatie tussen de weerstandscapaciteit en de (niet afgedekte) risico's die zich kunnen manifesteren. In de vastgestelde nota weerstandsvermogen en risicomanagement 2012-2015 is hiervoor de ratio weerstandsvermogen opgenomen. Deze is als volgt berekend:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{€ 630.678}{€ 692.000} = 0,91$$

Aan deze ratio is de volgende waardering toegekend:

Waardering	Ratio	Betekenis
A	> 2,0	Uitstekend
B	1,4 – 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 – 1,4	Voldoende
D	0,8 – 1,0	Matig
E	0,6 – 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

De VRZHZ streeft naar een voldoende waardering. Hiervan is sprake bij een waardering van 1,0 of hoger. Dit betekent dat de VRZHZ over voldoende weerstandscapaciteit beschikt ten opzicht van de benodigde weerstandscapaciteit.

Financiële kengetallen

In onderstaande tabel is een aantal kengetallen opgenomen die inzichtelijk moeten maken over hoeveel (financiële) ruimte de VRZHZ beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen.

Kengetallen:	Verloop van de kengetallen		
	Realisatie 2016	Begroting 2017	Realisatie 2017
Netto schuldquote	128%	105%	124%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	124%	103%	121%
Solvabiliteitsratio	11%	5%	12%
Structurele exploitatieruimte	7%	-1%	0%

De Provincie Zuid Holland heeft als toezichthouder vragen gesteld over de in de begroting 2017 gepresenteerde percentages. Gebleken is dat de percentages niet juist waren en deze zijn vervolgens gecorrigeerd. In de tabel zijn de juiste percentages weergegeven.

Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Hoe hoger de schuld hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt de het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen en geven een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Door het aflossen van de in 2016 aangetrokken financieringen ten behoeve van het in eigendom verkrijgen van de brandweerkazernes is de netto schuldquote gedaald ten opzichte van 2016. In 2017 zijn geen nieuwe langlopende leningen aangegaan.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de VRZHZ in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid. De solvabiliteit als de verhouding tussen het eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen is verbeterd ten opzichte van vorig jaar. Dit komt door de afname van de vaste en vlottende passiva als gevolg van de verdere aflossing van de aangegane leningen.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, de structurele baten en lasten en worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente van de langlopende leningen) te dekken. In 2017 zijn er geen structurele baten en lasten en is het % t.o.v. 2016 gedaald tot 0%.

4.2 Onderhoud kapitaalgoederen

Vastgoedbeheer

Het beheer en onderhoud zijn planmatig georganiseerd en gericht op het behoud van het gewenste kwaliteitsniveau waarin de beoogde functie van gebruik ongestoord mogelijk wordt gemaakt. Het onderhoud is uitgewerkt in een 3-jaarlijks te actualiseren Meerjaren Onderhoudsplan (MOP).

Sinds 1 januari 2016 heeft de VRZHZ 35 panden in eigendom, voor het onderhoud van deze panden is een voorziening ingesteld. In deze voorziening wordt jaarlijks een bedrag gestort. Gedurende het jaar

worden de uitgaven gemonitord en gevolgd. Eventuele aanpassingen worden gerapporteerd in de financiële en bestuurlijke planning & control cyclus.

Voertuigen, persoonlijke bescherming en uitrusting

Onderhoud en reparatie aan voertuigen, persoonlijke bescherming en uitrusting voert de afdeling Materieel & Logistiek van de VRZHZ zelfstandig, dan wel onder regie extern uit.

Hiervoor heeft zijn, centraal voor vaar- en voertuigen en decentraal voor ademlucht, een aantal werkplaatsen ingericht.

Onderhoud is uitgevoerd conform de bestaande beleid- en beheernotitie. Vanuit het totale volume is er per product / middel een actueel onderhoudsblad beschikbaar waarin specifiek is opgenomen wat de benodigde arbeidsuren en materialen zijn inclusief een correctieve toeslag. Door het op orde zijn van het onderhoud blijven de kapitaalgoederen in de gewenste staat zodat 24/7 operationaliteit ook in 2017 gewaarborgd is gebleven.

4.3 Financiering

4.3.1 Inleiding

In deze paragraaf worden, aan de hand van de begrippen renteontwikkeling, kasgeldlimiet, renterisico en financieringspositie en schatkistbankieren, de belangrijkste zaken die zich afgelopen jaar op het gebied van treasury hebben voorgedaan beschreven.

4.3.2 Renteontwikkeling en -resultaat

De rentevergoeding op de rekening-courant met de schatkist is gelijk aan de daggeldrente. In 2017 was dit percentage onder de 0%. Ultimo boekjaar is het rentepercentage -/- 0,346%¹. De gerealiseerde rentebaten met betrekking tot het schatkistbankieren zijn in 2017 nihil.

Het renteresultaat 2017 is € 556.000 (begroot: € 519.000; 2016: € 256.000). De totale rentelasten op langlopende leningen bedraagt € 1.366.000. De rentebaten bestaan uit de toegekende rente aan de kapitaallasten en reserves en de rentevergoeding over de uitstaande geldleningen.

4.3.3 Kasgeldlimiet

Onder kasgeldlimiet wordt verstaan: "een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar". Op grond van artikel 2, lid 1 van de uitvoeringsregeling financiering decentrale overheden is de kasgeldlimiet voor de gemeenschappelijke regelingen vastgesteld op 8,2%. ²

De kasgeldlimiet is een instrument om het renterisico op de netto vlottende schuld te beperken. Hiermee wordt voorkomen dat fluctuaties in de korte rente (maximaal 1 jaar) een relatief grote impact op de rentelasten hebben. De kasgeldlimiet is bepaald op een bij ministeriële regeling vastgesteld percentage van de jaarbegroting, zoals deze bij aanvang van het jaar is vastgesteld, met een ministeriële regeling vastgesteld minimumbedrag.

¹ Bron: http://sdw.ecb.europa.eu/quickview.do?SERIES_KEY=198.EON.D.EONIA_TO.RATE

² Bron: Overheid.nl 21-12-2015

	mnd x €1.000		mnd x €1.000		mnd x €1.000		mnd x €1.000	
1 Vlottende korte schuld	1	0	4	1.000	7	0	10	0
	2	0	5	0	8	0	11	0
	3	1.000	6	2.000	9	0	12	1.000
2 Vlottende middelen	1	4.906	4	6.415	7	7.794	10	5.034
	2	4.987	5	3.499	8	809	11	2.512
	3	1.123	6	1.236	9	7.330	12	518
Netto vlottende schuld (+) danwel netto 3 vlottende middelen (-)	1	-4.906	4	-5.415	7	-7.794	10	-5.034
	2	-4.987	5	-3.499	8	-809	11	-2.512
	3	-123	6	764	9	-7.330	12	482
Gemiddelde netto vlottende schuld (+) danwel 4 gemiddelde overschot vlottende middelen (-)		-3.339		-2.717		-5.311		-2.355
5 Kasgeldlimiet		4.023		4.023		4.023		4.023
6a Ruimte onder kasgeldlimiet (5-4)		7.362		6.740		9.334		6.378
6b Overschrijding van de kasgeldlimiet (4-5)		0		0		0		0
7 Begrotingstotaal		49.062		49.062		49.062		49.062
8 Percentage regeling		8,2%		8,2%		8,2%		8,2%
9 Kasgeldlimiet		4.023		4.023		4.023		4.023

Toelichting

Post 1: het gezamenlijke bedrag van:

1. opgenomen gelden met een oorspronkelijke rente typische looptijd van korter dan 1 jaar,
2. de schuld in rekening-courant,
3. de voor een termijn van korter dan 1 jaar ter bewaring in de kas gestorte gelden van derden,
4. overige geldleningen die geen onderdeel uitmaken van de vaste schuld.

Post 2: het gezamenlijke bedrag van:

1. de contante gelden in kas,
2. de tegoeden in rekening-courant,
3. de overige uitstaande gelden met een rente typische looptijd van korter dan 1 jaar.

Post 7: stand van de begroting per 1 januari van het desbetreffende jaar.

4.3.4 Renterisiconorm

Onder renterisiconorm wordt verstaan: "een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van de vaste schuld bij aanvang van het jaar". Op grond van artikel 2, lid 2 van de uitvoeringsregeling financiering decentrale overheden is de renterisiconorm voor de gemeenschappelijke regelingen vastgesteld op 20% met een minimum van € 2,5 miljoen³. Dit houdt in dat in een jaar niet meer dan 20% van het begrotingstotaal aan herfinanciering of renteherziening toegestaan is. Het Rijk heeft het maximumpercentage ingesteld om ervoor te zorgen dat de rentelast over de jaren min of meer stabiel blijft.

Er zijn in 2017 geen investeringen gedaan die zijn gefinancierd met langlopende leningen. Daarnaast zijn er geen renteherzieningen geweest. De renterisiconorm is in 2017 niet overschreden. Dit blijkt uit onderstaande tabel.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroting	Realisatie
Renteherzieningen (1)	0	0
Aflossingen (2)	2.247	2.247
Renterisico (3=1+2)	2.247	2.247
Renterisiconorm komend jaar (4)	9.813	9.599
Ruimte onder renterisiconorm (5a)= (4>3)	7.566	7.352
Overschrijding renterisiconorm (5b)= (3>4)	-	-
Berekening renterisiconorm		
Begrotingstotaal komend jaar	49.062	47.993
Percentage	20,00%	20,00%
Regeling (4)	9.813	9.599

4.3.5 Schatkistbankieren

Het schatkistbankieren is in de loop van 2013 geïntroduceerd. Alle decentrale overheden dienen het overgrote deel van hun overtollige middelen aan te houden in de schatkist. Dit gebeurt op een rekening-courant bij het Agentschap van het ministerie van Financiën. Met overtollige middelen worden de liquide middelen bedoeld die (nog) niet nodig zijn voor het uitvoeren van de publieke taak. Om het dagelijkse kasbeheer te vereenvoudigen is er een drempelbedrag, afhankelijk van het begrotingstotaal, dat buiten de schatkist mag worden gehouden. Het drempelbedrag is gelijk aan 0,75% van het begrotingstotaal indien het begrotingstotaal lager is dan € 500 miljoen. Indien het begrotingstotaal hoger is dan € 500 miljoen is de drempel gelijk aan € 3,75 miljoen plus 0,2% van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat. De drempel is nooit lager dan € 250.000. De benutting van het drempelbedrag wordt berekend als gemiddelde over alle dagen in het kwartaal. Gemiddeld mag een decentrale overheid dus maximaal het drempelbedrag buiten de schatkist hebben gehouden.

Het drempelbedrag van de VRZHZ bedraagt € 368.000.

³ Bron: Overheid.nl 21-12-2015

	Kwartaal 1 x €1.000	Kwartaal 2 x € 1.000	Kwartaal 3 x € 1.000	Kwartaal 4 x € 1.000
Gemiddeld saldo overtollige middelen (4)	243	223	241	202
5) Drempelbedrag	368	368	368	368
6a) Ruimte onder drempelbedrag (5-4)	125	145	127	166
6b) Overschrijding van het drempelbedrag (4-5)	0	0	0	0
Berekening drempelbedrag (5= 5a x 5b)				
Begrotingstotaal (5a)	49.062	49.062	49.062	49.062
Percentage regeling (5b)	0,75%	0,75%	0,75%	0,75%

4.3.6 Kredietrisico's

In verband met de beëindiging van de samenwerking met de private partij is door de VRZHZ Participatie B.V. een transitievergoeding betaald waarvoor de VRZHZ een langlopende lening heeft verstrekt voor een bedrag van € 1.200.000. Jaarlijks wordt een bedrag van € 120.000 afgelost, waarna de resterende hoofdsom ultimo 2017 € 960.000 bedraagt. Als gevolg van de fusie is de vordering van rechtswege overgegaan op Spinel Veiligheidscentrum B.V.

Daarnaast is vanwege de toentertijd slechte liquiditeitspositie van Spinel Veiligheidscentrum B.V. door de VRZHZ een lening verstrekt van € 650.000 om de investeringen aan de oefenobjecten te kunnen financieren. Naar verwachting wordt het boekjaar 2017 van Spinel Veiligheidscentrum B.V. positief afgesloten. In 2017 heeft Spinel Veiligheidscentrum B.V. voldaan aan haar betalingsverplichtingen.

Door de aflossingen in 2017 is het totale kredietrisico verminderd ten opzichte van vorig jaar. Daarnaast is de liquiditeitspositie van Spinel Veiligheidscentrum B.V. verbeterd. De verbeterde positie treft u ook aan in de geactualiseerde risico-paragraaf zie hiervoor de bijlage 2.

4.3.7 Financieringspositie

Ultimo 2017 is het saldo van de liquide middelen € 199.391 (31-12-2016: € 224.573). Door het aanhouden van de overtollige middelen in de schatkist wijkt het saldo niet substantieel af van het saldo ultimo 2016.

In het kasstroomoverzicht wordt de mutatie van de liquide middelen onderbouwd.

Kasstroomoverzicht <i>(volgens de indirecte methode)</i>	2017	2016
1. Kasstroom uit operationele activiteiten		
Bedrijfsresultaat	3.046.569	2.733.491
Correcties voor:		
Afschrijvingen (kapitaallasten)	3.865.648	3.560.795
Onttrekkingen reserveringen t.g.v. exploitatie	-794.138	-1.074.742
Toevoegingen reserveringen t.l.v. exploitatie	477.760	575.573
Rente reserveringen	0	17.818
Voorzieningen	153.963	553.193
<u>Veranderingen in vlottende middelen:</u>		
Vorderingen op openbare lichamen	-215.413	263.152
Voorraad	-8.449	-11.262
Onderhanden werk	-143.388	126.511
Overige vorderingen en overlopende activa	236.482	656.724
Crediteuren	-352.803	-995.131
Overige schulden en overlopende passiva	-1.422.954	698.897
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	1.356.310	-824.720
<i>Kasstroom uit operationele activiteiten</i>	3.153.019	3.546.808
2. Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings (materiële vaste activa)	-2.624.127	-3.115.542
Investerings (financiële vaste activa)	0	-
Desinvesteringen (financiële vaste activa)	0	18.000
Aflossingen op leningen u/g	380.000	120.000
<i>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</i>	-2.244.127	-2.977.542
3. Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Uitkering gemeenten uit resultaat voorgaand jaar	-2.653.490	-1.047.555
Uitkering tgv exploitatie uit resultaat voorgaand jaar	-80.000	
Ontvangsten uit langlopende leningen	0	-
Ontvangsten uit kasgeldleningen	1.000.000	
Aflossingen op leningen o/g	-2.247.153	-2.189.952
<i>Kasstroom uit financieringsactiviteiten</i>	-3.980.643	-3.237.507
	-25.182	65.250
Saldo liquide middelen 1 januari	224.573	159.324
Saldo liquide middelen 31 december	199.391	224.573
	-25.182	65.249

4.4 Bedrijfsvoering

De paragraaf "Bedrijfsvoering" behoort tot de bij het BBV verplichte paragrafen. De VRZHZ hanteert in haar programmabegroting en programmaverantwoording vier beleidsdoelstellingen. Eén hiervan betreft de beleidsdoelstelling "Investeren in bedrijfsvoering – professionaliteit", welke gewijd is de bedrijfsvoering van de veiligheidsregio. Omwille van de leesbaarheid en om dubbelingen te voorkomen verwijzen wij u voor de inhoudelijke verantwoording over de bedrijfsvoering naar hoofdstuk 3.4.

Ten aanzien van de bedrijfsvoering en bedrijfsvoeringkosten, worden de volgende kentallen gerapporteerd:

Kengetal		2016	2017
Personeelsleden in dienst	Medewerkers	302	301
	Vrijwilligers	791	792
Instroom	Medewerkers	18	8
	Vrijwilligers	67	50
Uitstroom	Medewerkers	12	9
	Vrijwilligers	43	49
Ziekte	Verzuim	3,31%	3,84%
Personeelskosten	Medewerkers	€ 20.744.000	€ 21.505.798
	Vrijwilligers	€ 3.366.000	€ 3.536.711
Personeel van derden	Kosten	€ 1.331.000	€ 1.028.957
Huisvesting	Kosten	€ 4.980.000	€ 4.565.968
Automatisering	kosten	€ 1.505.000	€ 1.644.353

4.5 Verbonden partijen

In onderstaande tabel is opgenomen in hoeverre de verbonden partij heeft bijgedragen aan het behalen van de doelstellingen van de VR (zoals opgenomen in de begroting).

Verbonden partij	Spinel Veiligheidscentrum B.V. te Dordrecht
Aard activiteiten en financiering	De vennootschap is eigenaar en exploitant van het opleidings- en oefenterrein voor brandweer en hulpdiensten, gelegen aan Spinel 100 te Dordrecht. De vennootschap heeft een eigen begroting, jaarrekening en financiële administratie cf. Titel 9 BW2. Huisbankier is BNG Bank. De VRZHZ staat, als enig aandeelhouder, garant voor de financiering bij de BNG Bank. De VRZHZ betaalt bijdrage voor het opleiden, trainen en oefenen van repressief personeel (inkomsten van de vennootschap). De verkoopt zelf 'trainings-arrangementen' en trainingen aan publieke en private partijen, teneinde inkomsten van derden te genereren.
Openbaar belang dat wordt behartigd	Opleiding, training en oefening van repressief personeel (voornamelijk brandweer) in de regio ZHZ. Een eigen oefenterrein in de regio is van belang om vrijwilliger en beroepskrachten in dichte nabijheid van woonplaats/kazerne te kunnen trainen en oefenen.

Bestuurlijke betrokkenheid	1. VRZHZ is 100% aandeelhouder 2. Leden van het Algemeen Bestuur hebben zitting in aandeelhoudersvergadering namens de aandeelhouder (VRZHZ) 3. Drie leden van dagelijks bestuur vormen de toezichthouder van de vennootschap (Raad van Commissarissen) 4. Algemeen directeur VRZHZ is directeur-bestuurder van de vennootschap																
Relevante ontwikkelingen/ risico's	1. De VRZHZ staat (sinds 2005) garant voor de totale lening bij de BNG Bank. De vennootschap heeft in overleg met de RvC en de VRZHZ herstelmaatregelen genomen. De liquiditeit zal op langere termijn aantrekken. Met de onderliggende businesscase is er geen direct risico op een claim van de BNG Bank op de borg. 2. Per 31/12/2015 is de samenwerkingsovereenkomst (PPS) verlopen t.b.v. de exploitatie over de periode 2005-2015. Een andere B.V. van de VRZHZ was hierin commandite. Voor de beëindiging van de samenwerking is een overeenkomst gesloten. Dit heeft geleid tot de betaling van een transitievergoeding van €1,2 mln. Voor betaling van deze vergoeding heeft de B.V. vreemd vermogen aangetrokken bij de VRZHZ. Deze verplichting is overgenomen in de businesscase van Spinel Veiligheids-centrum B.V. De verplichting ultimo 2017 is € 960.000.																
Financiële kengetallen * (x € 1.000)	<table> <tr> <td>Jaarresultaat 2017</td><td>€ 436.790</td></tr> <tr> <td>Eigen vermogen per 01-01-2017</td><td>€ 39.455</td></tr> <tr> <td>Eigen vermogen per 31-01-2017</td><td>€ 476.244</td></tr> <tr> <td>Vreemd vermogen per 01-01-2017</td><td>€ 5.752.892</td></tr> <tr> <td>Vreemd vermogen per 31-01-2017</td><td>€ 4.913.707</td></tr> <tr> <td>Solvabiliteit per 01-01-2017 (eigen vermogen / totaal vermogen)</td><td>0,68%</td></tr> <tr> <td>Solvabiliteit per 31-01-2017 (eigen vermogen / totaal vermogen)</td><td>8,81%</td></tr> <tr> <td colspan="2">Toelichting mutatie solvabiliteit 2017: Als gevolg van de toename van het eigen vermogen en verlaging van het vreemde vermogen, door verdere aflossing van de aangegane leningen, is de solvabiliteit verbeterd.</td></tr> </table>	Jaarresultaat 2017	€ 436.790	Eigen vermogen per 01-01-2017	€ 39.455	Eigen vermogen per 31-01-2017	€ 476.244	Vreemd vermogen per 01-01-2017	€ 5.752.892	Vreemd vermogen per 31-01-2017	€ 4.913.707	Solvabiliteit per 01-01-2017 (eigen vermogen / totaal vermogen)	0,68%	Solvabiliteit per 31-01-2017 (eigen vermogen / totaal vermogen)	8,81%	Toelichting mutatie solvabiliteit 2017: Als gevolg van de toename van het eigen vermogen en verlaging van het vreemde vermogen, door verdere aflossing van de aangegane leningen, is de solvabiliteit verbeterd.	
Jaarresultaat 2017	€ 436.790																
Eigen vermogen per 01-01-2017	€ 39.455																
Eigen vermogen per 31-01-2017	€ 476.244																
Vreemd vermogen per 01-01-2017	€ 5.752.892																
Vreemd vermogen per 31-01-2017	€ 4.913.707																
Solvabiliteit per 01-01-2017 (eigen vermogen / totaal vermogen)	0,68%																
Solvabiliteit per 31-01-2017 (eigen vermogen / totaal vermogen)	8,81%																
Toelichting mutatie solvabiliteit 2017: Als gevolg van de toename van het eigen vermogen en verlaging van het vreemde vermogen, door verdere aflossing van de aangegane leningen, is de solvabiliteit verbeterd.																	

* Ten tijde van opstelling zijn deze cijfers nog in concept.

4.6 Monitor Meerjarenperspectief 2016-2020

In november 2015 is het Meerjarenperspectief 2016-2020 (AB2015/4024) vastgesteld. Het MJP bestaat uit enerzijds vastgestelde kostenstijgingen en anderzijds vastgestelde bezuinigingen. Hiermee worden de bezuinigingen ingezet om de kostenstijgingen te dekken. De in het MJP vastgestelde kostenstijgingen en bezuinigingen leiden tot een resultaat. Dit MJP-resultaat, zoals dat in november 2015 is vastgesteld, ziet u in de onderstaande tabel.

Tabel: MJP-resultaat kostenstijgingen en bezuinigingen November 2015 (*€ 1.000)

	2016	2017	2018	2019	2020
Opgave begroting	-4.417	- 4.631	-5.066	-4.751	-4.641
Af: voorstellen lage bestuurlijke impact	555	972	1.194	1.347	1.365
	-3.862	-3.659	- 3.872	-3.404	-3.276
Vernieuwde brandweezorg	2.530	2.895	3.250	3.575	3.900
Restant opgave	-1.332	- 764	- 622	171	624
Korting kapitaallasten (90% realiseren investeringen en inzet bestemmingsreserve)	1.000	1.000	200	PM	PM
- Tekort, +Overschot	- 332	236	- 422	171	624

Nieuw resultaat MJP

Sinds de vaststelling van het MJP in november 2015 hebben de onderstaande herijkingen van het MJP geleid tot aanpassingen:

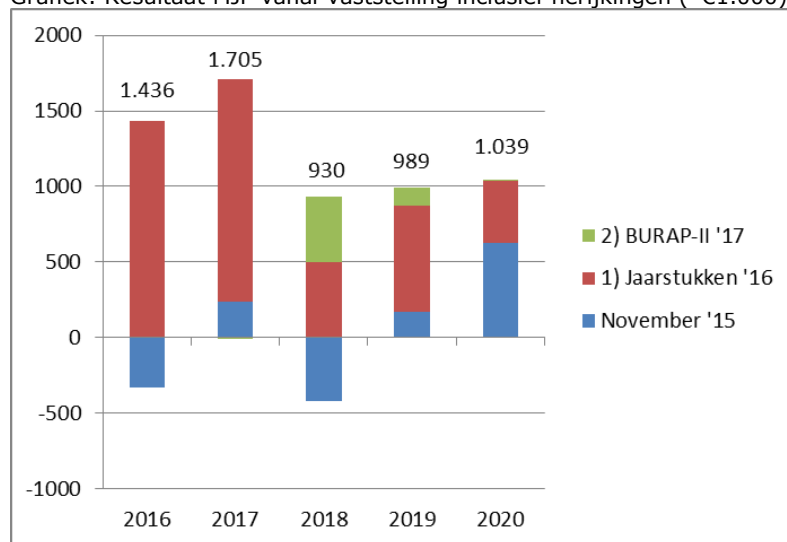
- 1) De bijstelling MJP op basis van de analyse jaarresultaat 2016: Op basis van de analyse van het jaarresultaat 2016 is in het voorjaar 2017 de conclusie getrokken dat de opgave in het MJP door de VRZHZ naar voren gehaald is en eerder gerealiseerd wordt.
- 2) Correctie MJP als gevolg van de analyse bij BURAP-II 2017: In 2017 heeft bij BURAP-II een analyse plaatsgevonden op de verwerking van het MJP in de begrotingen. Deze analyse leidt tot een extra opgave in 2017 van € 5.000 naar extra overschotten ter grootte van € 430.000 in 2018, € 115.000 in 2019 respectievelijk € 5.000 in 2020.

Tabel: Nieuw totaal resultaat MJP na herijkingen (*€ 1.000)

		2016	2017	2018	2019	2020
	Resultaat o.b.v. MJP (nov. '15)	-332	236	-422	171	624
1	Bijstelling n.a.v. resultaat jaarrekening '16	1.768	1.474	922	703	410
	Totaal resultaat MJP na 1 ^{ste} herijking	1.436	1.710	500	874	1.034
2	Correctie n.a.v. analyse BURAP-II '17	-	-5	430	115	5
	Totaal resultaat MJP na herijkingen	1.436	1.705	930	989	1.039

Hieronder treft u een grafisch overzicht van het MJP en de twee herijkingen ervan. Zoals u ziet zijn de bezuinigingen naar voren gehaald, waarmee op een eerder moment een hoger resultaat wordt behaald in het MJP.

Grafiek: Resultaat MJP vanaf vaststelling inclusief herijkingen (*€1.000)

Teruggave MJP-resultaat

De herijking van het MJP-resultaat 2017 vloeit met het jaarresultaat over 2017 terug naar de gemeenten. De eerste herijking van het MJP 2018 is met de bijstelling van de begroting 2018 verwerkt. De tweede herijking van het MJP 2018 alsook de aanpassingen van beide herijkingen op de begrotingen 2019 en 2020 vloeien op de daarvoor geijkte momenten in de P&C-cyclus terug naar de gemeenten. Voor begrotingsjaar 2018 is dit het jaarresultaat 2018 en voor begrotingsjaar 2019 en 2020 is dit bij het opstellen van de desbetreffende begrotingen.

De Monitor MJP naar de toekomst toe

Tegelijkertijd met de analyse van het MJP bij BURAP-II 2017 zijn de laatste stelposten in de begroting verwerkt. Hiermee is het MJP volledig gerealiseerd. Tot nog toe wordt, naast de reguliere begroting, het MJP via een aparte paragraaf in de P&C-producten gemonitord. Het op twee plekken in de P&C-producten apart financieel rapporteren draagt onzes inziens niet bij aan een helder en éénvoudig beeld van onze financiële stand. Het leidt daarnaast tot extra administratieve werkzaamheden. Bovendien is gebleken dat nieuwe kostenstijgingen nauwelijks meer van de in het MJP vastgestelde kostenstijgingen te onderscheiden zijn. Toekomstige kostenstijgingen zullen dit inzicht verder vertroebelen. Het is ons inziens wenselijk om met de jaarverantwoording 2017 de aparte Monitor MJP af te sluiten. Nieuwe kostenstijgingen worden apart bestuurlijk voorgelegd ter opname in de begroting. En naar de toekomst toe kan gestuurd worden op de vastgestelde begrotingen, waarin het volledige MJP en alle bestuursbesluiten in verwerkt zijn.

B. Jaarrekening

5 Overzicht van baten en lasten

5.1 Gerealiseerde baten en lasten

De VRZHZ kent één programma Veiligheid. Binnen het programma worden organisatie-eenheden onderkend. Hieronder zijn achtereenvolgens het resultaat op concernniveau, het resultaat per organisatie-eenheid en het resultaat op kostensoorten opgenomen. Het laatst genoemde overzicht is voorzien van een toelichting op de incidentele en structurele resultaten.

Bedragen x € 1.000	Realisatie 2016			Primaire begroting 2017			Begroting 2017 na wijziging (BURAP-II)			Realisatie 2017		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Gerealiseerde saldo van baten en lasten	47.208	49.459	2.251	48.965	48.375	-590	47.862	46.805	-1.057	46.944	49.674	2.730
Mutaties reserves	593	1.075	482	98	688	590	131	1.188	1.057	478	794	316
Gerealiseerd resultaat	47.801	50.534	2.733	49.062	49.062	0	47.993	47.993	0	47.422	50.468	3.047

In onderstaand overzicht zijn de resultaten per productgroep opgenomen.

Productgroep	Realisatie 2016			Primaire begroting 2017			Begroting 2017 na wijziging (BURAP-II)			Realisatie 2017		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Bedragen x € 1.000												
Directie en Bedrijfsvoering (incl. alg middelen en projecten)	14.019	20.798	6.779	13.540	20.321	6.781	13.763	18.752	4.989	14.539	21.541	7.002
Brandweer (incl. GMC)	29.980	28.211	-1.769	32.067	27.522	-4.544	30.963	27.711	-3.252	29.597	27.722	-1.875
VRC	3.209	450	-2.759	3.358	531	-2.827	3.136	342	-2.794	2.808	411	-2.397
Resultaat voor bestemming	47.208	49.459	2.251	48.965	48.375	-590	47.862	46.805	-1.057	46.944	49.674	2.730
Mutaties reserves	593	1.075	482	98	688	590	131	1.188	1.057	478	794	316
Gerealiseerd resultaat	47.801	50.534	2.733	49.062	49.062	0	47.993	47.993	0	47.422	50.468	3.047

Analyse van het resultaat 2017

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Realisatie 2016	Primaire begroting 2017	Begroting na wijzigingen 2017	Realisatie 2017	Resultaat	I	S
Lasten							
1.1 - Salarissen en sociale lasten	24.110	26.503	25.227	24.288	939	619	320
2.1 - Belastingen	298	186	236	281	-44	4	-48
3.2 - Duurzame goederen		3	3	4	-1	-1	-
3.5.1 - Ingeleend personeel	1.331	377	471	1.029	-558	-558	-
3.8 - Overige goederen en diensten	13.633	14.985	14.069	13.432	637	259	379
5.1 - Rente	1.420	1.362	1.362	1.366	-4	-4	-
7.2 - Mutaties voorzieningen	954	807	807	756	52	42	9
7.3 - Afschrijvingen	5.444	5.167	3.642	3.866	-224	1	-225
7.4 - Toegerekende reële en bespaarde rente		1.338	1.968	1.922	45	61	-15
7.5 - Overige verrekeningen	18	-1.762	77	-	77	77	-
Subtotaal lasten	47.208	48.965	47.862	46.944	918	500	419
Baten							
3.5.2 - Uitgeleend personeel	750	266	417	565	148	148	-
3.8 - Overige goederen en diensten	2.344	1.524	1.586	2.334	748	536	211
4.3.1 - Bijdragen Rijk	6.800	5.510	5.610	6.511	901	901	-
4.3.2 - Bijdragen gemeenten	37.647	39.198	39.015	38.324	-691	-691	-
5.1 - Rente				18	18	18	-
6.1 - Financiële transacties		-	-	-	-	-	-
7.4 - Toegerekende reële en bespaarde rente	1.918	1.877	1.882	1.922	41	41	-
7.5 - Overige verrekeningen		-	-1.705	-	1.705	1.705	-
Subtotaal baten	49.459	48.375	46.805	49.674	2.869	2.658	211
Gerealiseerd saldo baten en lasten	2.251	-590	-1.057	2.730	3.788	3.158	631
7.1 - Toevoegingen aan reserves	593	98	131	478	347	347	-
7.1 - Onttrekkingen aan reserves	1.075	688	1.188	794	-394	-394	-
Gerealiseerd resultaat	2.733	-0	-0	3.047	3.047	2.417	631

Aan de hand van de bovenstaande tabel worden de resultaten boven de € 50.000 toegelicht.

Lasten

1.1 – Salarissen en sociale lasten (voordeel € 939.000)

Incidenteel: € 619.000

In 2017 zijn een aantal vacatures nog niet ingevuld. Naast een aantal kleinere voor- en nadelen op salarissen levert dit een voordeel op van € 155.000. Verder is er een voordeel op maatwerk van € 543.000. Dit voordeel is direct met de gemeenten afgerekend en dit bedrag vormt tevens volledig een nadeel onder baten 4.3.2 'bijdragen Gemeenten'. Daarnaast is er sprake van een nadeel op de loonkosten vrijwilligers van € 79.000.

Structureel: € 320.000

Als gevolg van de op handen zijnde herstructurering wordt een aantal vacatures structureel niet ingevuld.

3.5.1 – Ingeleend personeel (incidenteel) nadeel € 558.000

Omdat een aantal vacatures niet zijn ingevuld was het noodzakelijk om gebruik te maken van inhuur. Deze kosten worden voor een deel gedekt uit het voordeel op de post 1.1 salarissen.

3.8 – Overige goederen en diensten (voordeel € 637.000)

Incidenteel: € 259.000

Er is sprake van een aantal voordelen op de posten van de uitvoering van systeemtesten, het doorschuiven van de evaluatieapp naar 2018 en is een grote ketenoefening gefinancierd met bijdragen van ROAZ. Omdat er minder sprake van fluctuatie was bij de piketfunctionarissen was er ook minder behoefte aan opleidingen en inhuur. Naast een aantal kleinere posten levert dit een voordeel van totaal € 146.000.

De samenwerking met Spinel leverde een voordeel oefenterrein op van € 210.000. Daarnaast was er sprake van een voordeel van € 115.000 op het vlak van vakbekwaamheidstrainingen en levert het budget ten behoeve van de kosten voor vakbekwaamheid & trainingen een voordeel op van € 49.000. De kosten voor Schoner werken en de aanloopkosten meldkamer zijn € 394.000 lager dan begroot vanwege opgelopen vertragingen. Tot slot is de Bdur voor het jaar 2017 verhoogd met € 63.000.

Tegenover deze voordelen was er sprake van een nadeel op onderhoud en inkoop materialen (€ 112.000) en op specifieke software & licenties voor de brandweer (€ 58.000).

In de begroting worden de projecten niet begroot omdat deze budgettair neutraal verlopen. Als gevolg hiervan ontstaat een administratief nadeel van € 542.000 met daar tegenover een administratief voordeel bij de baten. (zie ook 4.3.1 Inkomensoverdrachten Rijk)

Tot slot zijn er een aantal kleinere afwijkingen op diverse posten (€ 6.000).

Structureel: € 379.000

Door een aanbestedingsvoordeel op schoonmaakkosten (€ 80.000), besparingen op software, telefonie en kopieerkosten (€ 160.000) en representatiekosten (€ 35.000) is er een structureel voordeel.

In de begroting waren piketkosten (€ 45.000) dubbel opgenomen. Een aantal kleinere posten, zoals opheffen GNK, bijdragen van ROAZ en overige, levert een besparing op van € 59.000.

7.3 – Afschrijvingen (nadeel € 224.000)

Incidenteel: € 1.000 (voordeel)

Structureel: € 225.000 (nadeel)

Het structurele nadeel wordt veroorzaakt door een verlaging van het budget kapitaallasten voor vernieuwde brandweezorg (€ 200.000) als gevolg van de verwerking van het MJP en een correctie op het budget gemiddelde kapitaallasten (€ 33.000). Daarnaast is er een voordeel op een aantal kleinere posten van € 7.000.

Baten

3.5.2 – Uitgeleend personeel (incidenteel voordeel € 148.000)

Dit betreft voornamelijk de vergoedingen voor instructeurs waarvan de kosten verantwoord zijn onder 1.1 'lonen en salarissen'.

3.8 – Overige goederen en diensten (voordeel € 748.000)

Incidenteel: € 536.000

Dit betreft de opbrengst roerende activa en bijdrage partners ten gunste van de brandweer (€ 249.000), niet geraamde baten uit diverse projecten (€ 119.000) en de dotatie evenementenveiligheid (€ 59.000 uit jaarresultaat 2016) waarvan de kosten bij de lasten worden verantwoord. Verder betreft het een aantal kleinere posten (liquidatie KOC, belastingdienst en USAR, baten huisvesting en overige) voor een totaal bedrag van € 109.000.

Structureel: € 211.000

Naast het incidentele voordeel is er in de opbrengst roerende activa en bijdrage partners ten gunste van de brandweer ook een structurele component van € 50.000. Daarnaast is er sprake van een voordeel op leergangen (€ 100.000) en op een aantal overige posten (€ 61.000).

4.3.1 – Inkomensoverdrachten - Rijk (incidenteel voordeel € 901.000)

Dit betreft de bijdrage van het Rijk voor de projecten 25KV (€ 417.000) en Impuls omgevingsveiligheid (€ 484.000) welke niet begroot waren. De lasten van deze projecten zijn verantwoord bij 3.8 Overige goederen en diensten.

4.3.2 – Inkomensoverdrachten – gemeenten (incidenteel nadeel € 691.000)

Dit nadeel is onder meer een gevolg van de maatwerkafrekening de loonkosten (zie 1.1); de gemeenten hoefden minder bij te dragen dan geraamd. Daarnaast is er een lagere bijdrage voor de huisvestingskosten (zie 3.4), ook deze zijn direct met de gemeenten afgerekend. Tegenover deze lagere bijdragen staan ook lagere uitgaven.

7.5 – Overige verrekeningen (incidenteel voordeel € 1.705.000)

Enerzijds heeft de VRZHZ te maken een bezuinigingsopgave, anderzijds kampt de VR met kostenstijgingen. De financiële vertaling daarvan is opgenomen in het Meerjarenperspectief 2016-2020 (MJP). Uit eerdere informatievoorziening is gebleken dat, op basis van onder meer het jaarrekeningresultaat 2016, bezuinigingen eerder kunnen worden gerealiseerd dan bij het opstellen van het MJP was voorzien, wat leidt tot een incidenteel voordeel in 2017. Dit voordeel uit het MJP zal met het verwerken van de resultaatbestemming 2017 separaat aan de gemeenten worden teruggegeven zoals eerder in Burap aangekondigd.

5.2 Aanwending post onvoorzien

In de begroting is 2017 is rekening gehouden met een post onvoorzien van € 10.000. Deze post is in 2017 niet aangewend.

5.3 Overzicht algemene dekkingsmiddelen

De baten en lasten op de algemene dekkingsmiddelen kunnen als volgt worden weergegeven.

	Realisatie 2016	Primaire begroting	Begroting na wijziging	Realisatie 2017
Lasten				
Rentelasten	1.420.075	1.362.150	1.362.150	1.366.139
Aankopen niet duurzame goederen en diensten			73.208	
Toevoegingen aan reserves	991.128-	97.502	130.880	477.760
Betaalde belastingen	49.000			
Kapitaallasten		804.097	-130.167	40.879
Overige verrekeningen van kostenplaatsen	17.814	1.832.535	76.621	
<i>Totaal lasten</i>	<i>495.761</i>	<i>4.096.284</i>	<i>1.512.692</i>	<i>1.884.778</i>
Baten				
BDUR	5.696.710	5.510.000	5.610.224	5.610.224
Gemeentelijke bijdragen	5.221.164	5.857.717	5.802.653	5.802.653
Rente	1.918.783	1.877.362	1.881.740	1.939.928
Onttrekking reserves	31.800	687.901	1.188.257	794.138
<i>Totaal baten</i>	<i>12.868.457</i>	<i>13.932.980</i>	<i>14.482.874</i>	<i>14.146.943</i>
Totaal algemene dekkingsmiddelen	-12.372.696	-9.836.696	-12.970.182	-12.262.165

Toevoegingen en onttrekkingen reserves

Voor de toelichting op de mutaties in de reserves wordt verwezen naar paragraaf 6.2.4.1 en voor de toelichting op het meerjarenperspectief naar paragraaf 4.6.

Brede doeluitkering rampenbestrijding (BDUR)

Voor een specificatie van de ontvangen BDUR in 2017 wordt verwezen naar hoofdstuk 7.

Gemeentelijke bijdragen

In de volgende tabel zijn in de kolom Inwonerbijdragen (IWB) de gemeentelijke bijdragen opgenomen die aansluiten in het overzicht van de algemene dekkingsmiddelen. Voor de volledigheid zijn in de tabel ook de bijdragen opgenomen welke zijn verantwoord binnen de overige productgroepen.

Gemeente	aantal inwoners	inwoner- bijdrage	gemeente- lijke bijdragen	maatwerk	huisvesting	Totaal
Alblasserdam	19.715	247.498	885.490	4.715	232.592	1.370.295
Dordrecht	118.750	1.481.006	7.541.342	1.057.435	1.572.517	11.652.300
Hendrik-Ido-Ambacht	28.823	333.313	1.103.063	8.770	128.627	1.573.773
Papendrecht	32.126	347.544	1.112.132	7.684	104.785	1.572.145
Sliedrecht	24.471	257.398	995.522	15.153	148.426	1.416.499
Zwijndrecht	44.545	550.141	2.165.503	10.653	329.063	3.055.360
Drechtsteden	268.430	3.216.900	13.803.052	1.104.410	2.516.010	20.640.372
Giessenlanden	14.489	179.215	941.717	4.884	134.588	1.260.404
Gorinchem	35.236	441.198	1.750.090	11.879	417.656	2.620.823
Hardinxveld-Giessendam	17.720	189.888	1.257.024	5.973	99.021	1.551.906
Leerdam	20.662	244.136	1.310.012	6.965	215.982	1.777.095
Molenwaard	29.092	354.309	1.727.551	9.807	280.956	2.372.623
Zederik	13.636	164.203	997.745	4.596	131.032	1.297.576
Alblasserwaard & Vijfheerenlanden	130.835	1.572.949	7.984.139	44.104	1.279.235	10.880.427
Binnenmaas	28.716	341.908	2.022.036	23.857	172.429	2.560.230
Cromstrijen	12.768	146.136	663.920	5.639	60.395	876.090
Korendijk	10.733	147.505	1.003.347	4.740	148.788	1.304.380
Oud-Beijerland	23.670	283.169	962.719	15.240	223.900	1.485.028
Strijen	8.697	94.086	435.158	3.840	44.173	577.257
Hoeksche Waard	84.584	1.012.804	5.087.180	53.316	649.685	6.802.985
TOTAAL	483.849	5.802.653	26.874.371	1.201.830	4.444.930	38.323.784
Bijdrage per inwoner		11,99				

5.4 Incidentele baten en lasten

	Realisatie 2016			Raming 2017 oorspronkelijk			Raming 2017 na wijziging			Realisatie 2017		
x € 1.000	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
Directie en Bedrijfsvoering (incl. alg. middelen en projecten)	1.280	345	-935	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Brandweer (incl. GMC)	1.596	916	-680	325	-	-325	-	-	-	-	-	-
VRC	89	-	-89	12	-	-12	-	-	-	-	-	-
Reserveringen	85	858	773	22	337	315	-	-	-	-	-	-
Totaal	3.050	2.119	-931	359	337	-22	-	-	-	-	-	-

In 2017 is er geen sprake geweest van incidentele baten en lasten.

5.5 **Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves**

In hoofdstuk 6.2.4.1 is een overzicht opgenomen van het verloop van de reserves. De onttrekking uit de reserve dekking kapitaallasten wordt aangemerkt als een structureel dekkingsmiddel aangezien de onttrekking aan deze reserve gelijk is aan de afschrijvingstermijn van de daarbij behorende investering.

5.6 **WNT-verantwoording 2017 VRZHZ**

Conform de Wet Normering Topinkomens is in onderstaand overzicht de bezoldiging opgenomen van het eerste leidinggevende niveau dat wordt aangemerkt als topfunctionaris. Binnen de VRZHZ zijn geen andere functionarissen in dienst die een hogere bezoldiging genieten dan het in de WNT genoemde maximum voor 2017.

Bedragen x € 1	C.H.W.M. Post
Functiegegevens	Algemeen directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01-01/31-12
Deeltijdfactor in fte	1,0
Gewezen topfunctionaris?	Nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	123.994
Beloningen betaalbaar op termijn	16.994
<i>Subtotaal</i>	<i>140.988</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	181.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	N.v.t.
Totale bezoldiging	140.988
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Gegevens 2016	
Aanvang en einde functievervulling in 2016	01-01/31-12
Deeltijdfactor 2016 in fte	1,0
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	117.147
Beloningen betaalbaar op termijn	14.740
Totale bezoldiging 2016	131.887

In onderstaand overzicht zijn de toezichthouders opgenomen. De toezichthoudende taak hebben zij onbezoldigd uitgeoefend.

Naam	Functie	Periode
Dhr. J.G.A. Paans	Burgemeester gemeente Alblasterdam	Tot 28-2 Tot 12-09 Vanaf 13-09
Dhr. A.J. Borgdorff	Burgemeester gemeente Binnenmaas	
Dhr. J.J. Luteijn	Burgemeester gemeente Cromstrijen	
Dhr. A.A.M. Brok	Burgemeester gemeente Dordrecht	
Dhr. P.A.C.M. van der Velden	Waarnemend burgemeester gemeente Dordrecht	
Dhr. A.W. Kolff	Burgemeester gemeente Dordrecht	
Dhr. W. ten Kate	Waarnemend burgemeester gemeente Giessenlanden	
Dhr. G. Veldhuijzen	Waarnemend burgemeester gemeente Gorinchem	
Mw. R.W.J. Melissant-Briene	Burgemeester gemeente Gorinchem	
Dhr. D. Heijkoop	Burgemeester gemeente Hardinxveld-Giessendam	
Dhr. J. Heijkoop	Burgemeester gemeente Hendrik-Ido-Ambacht	Tot 27-8 Vanaf 28-8
Dhr. S. Stoop	Waarnemend burgemeester gemeente Korendijk	
Dhr. T. Bruinsma	Waarnemend burgemeester gemeente Leerdam	
Dhr. D.R. van der Borg	Burgemeester gemeente Molenwaard	
Mw. J. Hermans-Vloedveld	Waarnemend burgemeester gemeente Oud-Beijerland	
Dhr. A.J. Moerkerke	Burgemeester gemeente Papendrecht	
Dhr. A.P.J. van Hemmen	Burgemeester gemeente Sliedrecht	
Dhr. J.B. Waaijer	Waarnemend burgemeester gemeente Strijen	
Dhr. A.F. Bonthuis	Waarnemend burgemeester gemeente Zederik	
Dhr. D.J. Schrijer	Burgemeester gemeente Zwijndrecht	

5.7 *Rechtmatigheid*

Er zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd.

6 Balans

Activa	31-dec-17	31-dec-16
Vaste activa		
<i>Materiële vaste activa</i>		
Investerings met een economisch nut	<u>68.249.067</u>	<u>69.490.590</u>
	68.249.067	69.490.590
<i>Financiële vaste activa</i>		
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	<u>18.000</u>	<u>18.000</u>
Leningen aan deelnemingen	<u>1.450.000</u>	<u>1.830.000</u>
	1.468.000	1.848.000
Totaal vaste activa	69.717.067	71.338.590
Vlottende activa		
<i>Vorraden</i>		
Gereed product en handelsgoederen	<u>39.913</u>	<u>31.464</u>
	39.913	31.464
<i>Subtotaal uitzettingen rente typische looptijd < 1 jaar</i>		
Vorderingen op openbare lichamen	<u>496.946</u>	<u>281.533</u>
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	<u>-1.019</u>	<u>1.355.291</u>
Overige vorderingen	<u>424.434</u>	<u>189.462</u>
	920.361	1.826.286
Liquide middelen	199.391	224.573
Overlopende activa	282.873	754.327
Totaal vlottende activa	1.442.538	2.836.650
TOTAAL GENERAAL ACTIVA	71.159.605	74.175.240

Passiva	31-dec-17	31-dec-16
Vaste passiva		
<i>Eigen vermogen</i>		
Algemene reserve	620.678	449.075
Bestemmingsreserves	3.617.532	4.105.514
Resultaat voor bestemming	3.046.569	2.733.491
	7.284.779	7.288.080
Voorzieningen	1.077.860	923.897
<i>Vaste schulden</i>		
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	48.239.205	50.431.490
Openbare lichamen	2.769.550	2.824.418
	51.008.755	53.255.908
Totaal vaste passiva	59.371.395	61.467.885
Vlottende passiva		
<i>Netto vlottende schulden rente typische looptijd < dan 1 jaar</i>		
Kasgeldleningen	1.000.000	-
Overige schulden	3.480.714	4.573.937
	4.480.714	4.573.937
Overlopende passiva	7.307.497	8.133.418
Totaal vlottende passiva	11.788.211	12.707.355
TOTAAL GENERAAL PASSIVA	71.159.605	74.175.240

6.1 *Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling*

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft.

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke. Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen.

6.1.1 *Activa*

6.1.1.1 *Materiële vaste activa*

De VRZHZ beschikt uitsluitend over materiële vaste activa met een economisch nut. Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven.

De overgenomen kazernes in 2013 zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs zijnde de boekwaarde waartegen de kazernes zijn overgedragen van de gemeenten naar de VRZHZ.

Slijtende investeringen worden vanaf het jaar na ingebruikneming lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven. In september 2014 heeft het AB besloten dat de kazernes behoren tot materieel vast actief met een maatschappelijke bestemming, wat betekent dat de verkrijgingsprijs minus afschrijving de balanswaardering is en dat er niet afgeschreven wordt bij waardevermindering. Hier is alleen sprake van bij verkoop als blijkt dat de marktwaarde op dat moment kleiner is dan de boekwaarde.

Er wordt in het jaar nadat het activum in gebruik is genomen afgeschreven op het actief. De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn opgenomen in de nota Waarderen en afschrijven.

6.1.1.2 Financiële vaste activa

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ("kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen" in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs, zal afwaardering plaatsvinden.

De overige financiële vaste activa is gewaardeerd tegen nominale waarde.

6.1.1.3 Voorraden en onderhanden werk

Gereed product en handelsgoederen worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs of tegen lagere marktwaarde. De als "onderhanden werken" opgenomen producten zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals het aantal bestede uren tegen integrale kostprijs).

6.1.1.4 Uitzettingen met een rente-typische looptijd korter dan 1 jaar en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid wordt een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

6.1.2 Passiva

6.1.2.1 Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De onderhoudsegalisatievoorzieningen stelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn.

6.2 Toelichting op de balans per 31 december 2017

6.2.1 Vaste activa

6.2.1.1 Materiële vaste activa

De materiële vaste activa betreffen activa met een economisch nut. Het verloop van de boekwaarden van de materiële vaste activa is als volgt.

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2017	Investeringsen	Correcties	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2017
Gronden en terreinen	6.256.427	22.226			6.278.653
Bedrijfsgebouwen	36.473.560		1.790.612	-651.247	37.612.925
Vervoermiddelen	17.369.658	922.398		-1.708.083	16.583.973
Machines, apparaten en installaties	2.665.590	600.451		-376.614	2.889.427
Overige materiële vaste activa	6.725.355	1.079.049	-1.790.612	-1.129.704	4.884.088
Totaal	69.490.590	2.624.124	-	-3.865.648	68.249.066

In de kolom correcties staan de re-classificaties van overige materiële vaste activa naar bedrijfsgebouwen. Dit betreft een administratieve correctie als gevolg van de besluitvorming met betrekking tot de overname van de kazernes. Hierin is bepaald dat installaties onderdeel zijn van de panden en daarom worden afgeschreven gedurende de resterende levensduur van de panden. Bij de overname van de panden in de eerste tranche zijn de installaties opgenomen onder de overige materiële vaste activa. Met deze re-classificatie is dit gecorrigeerd in overeenstemming met de besluitvorming in november 2015.

6.2.1.2 Kredieten

In de bijlage is de staat van de kredieten opgenomen. De kredieten ouder dan 2 jaar waarvan beargumenteerd wordt voorgesteld deze mee te nemen naar 2018 zijn:

Omschrijving	AB-besluit	Over te brengen krediet	Reden niet afsluiten
<u>Brandweer</u>		1.581.750	
Hoofdbescherming 2015	2014-2140	7.058	Rust nog een verplichting op
Alarmontvangers BRW 2015	2015-1798	44.044	Rust nog een verplichting op
AGS pakken 2015	2015-1798	24.723	Aanbesteding gereed, bestelling en levering in 2018
Was-drooginstallatie 2015	2015-1798	20.000	Rust nog een verplichting op
Voertuig 18-244 2016 18-9508	2015-4026	30.300	Rust nog een verplichting op
Dienstauto 2016	2015-1799	43.724	Rust nog een verplichting op
Tankautospuut vrijwilligers 2016	2015-1799	772.052	Bestelling is afhankelijk van resultaat aanbesteding
Piketvoertuig commando 2016	2016-999	87.100	Rust nog een verplichting op
Brandweerhulpverleningsvaartuig 2016	2016-999	9.005	Rust nog een verplichting op
Logistiek voertuig incl. omkleedruimte 2016	2016-3446	400.000	Aanschaf is afhankelijk van uitkomsten landelijke onderzoeken in 2018.
Meetkoffers 2016	2015-1799	75.119	Rust nog een verplichting op
Uitbreiding machinale reinigingscapaciteit 2016	2016-3446	54.125	Rust nog een verplichting op
Compressor 2016	2015-1799	14.500	Rust nog een verplichting op
<u>Bedrijfsvoering</u>		45.000	
Aankoop grond Oud Beijerland	2016-3446	45.000	Rust nog een verplichting op
<u>Totaal</u>		<u>1.626.750</u>	

6.2.2 Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2017 wordt in onderstaand overzicht weergegeven.

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2017	Investerings	Des-investeringen	Aflossingen	Boekwaarde 31-12-2017
<u>Kapitaalverstrekkingen aan</u>					
Deelnemingen	18.000	-	-	-	18.000
<u>Leningen aan</u>					
Deelnemingen	1.830.000	-	-	380.000	1.450.000
Totaal	1.848.000	-	-	380.000	1.468.000

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen

In de Algemene Vergadering van 15 december 2016 hebben de aandeelhouders van Spinel Veiligheidscentrum B.V. en Zuid-Holland Zuid Participatie B.V. besloten tot fusie. Als gevolg van dit besluit, waarvan het Algemeen Bestuur van VRZHZ op 15 december 2016 kennis heeft genomen, zijn de aandelen van Zuid-Holland Zuid Participatie B.V. vervallen en zijn de vermogensbestanddelen met ingang van 1 januari 2016 in Spinel Veiligheidscentrum B.V. verantwoord.

Leningen aan deelnemingen

In het dagelijks bestuur van 11 juni 2014 is besloten een lening te verstrekken aan Spinel Veiligheidscentrum B.V. voor een bedrag van € 100.000. De hoofdsom wordt uiterlijk op 31 december 2018 volledig afgelost of zoveel eerder als mogelijk. Over de hoofdsom of de restant hoofdsom is geen rente verschuldigd.

In het Algemeen Bestuur van 25 november 2015 is besloten een lening te verstrekken aan de Zuid-Holland Zuid Participatie B.V. voor een bedrag van € 1.200.000. Door de fusie per 1 januari 2016 is de restant hoofdsom overgegaan naar Spinel Veiligheidscentrum B.V. De resterende looptijd van de lening is 9 jaar. De jaarlijkse aflossing bedraagt € 120.000 welke voor het eerst op 31 december 2016 heeft plaatsgevonden. Over de uitstaande hoofdsom wordt een rente ontvangen van 1,05% per jaar.

Op 19 maart 2015 is in het Dagelijks Bestuur besloten een lening te verstrekken aan Spinel Veiligheidscentrum B.V. voor een bedrag van € 650.000. De looptijd van de lening is 5 jaar. De jaarlijkse aflossing bedraagt € 130.000. Over de uitstaande hoofdsom wordt een rente ontvangen van 0,60% per jaar.

6.2.3 Vlottende activa

6.2.3.1 Voorraden

De voorraden kunnen als volgt worden gespecificeerd.

	31-12-2017	31-12-2016
Gereed product/handelsgoederen	39.913	31.464
Totaal	39.913	31.464

6.2.3.2 Uitzettingen korter dan 1 jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden.

Omschrijving	31-12-2017	Voorziening oninbaar	31-12-2017 na voorziening	31-12-2016
Vorderingen op openbare lichamen	496.946	-	496.946	281.533
Overige vorderingen	424.434	-	424.434	189.462
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	-1.019	-	-1.019	1.355.291
Totaal	920.361	-	920.361	1.826.286

Als gevolg van een jaar overstijgende mutatie bedraagt het saldo in 's Rijks schatkist negatief.

6.2.3.3 Liquide middelen

Binnen de post liquide middelen kan het volgende onderscheid worden gemaakt.

Omschrijving	31-12-2017	31-12-2016
Kassaldi	1.404	3.024
Banksaldi	197.987	221.549
Totaal	199.391	224.573

6.2.3.4 Overlopende activa

Binnen de post overlopende activa kan het volgende onderscheid worden gemaakt.

Omschrijving	31-12-2017	31-12-2016
Vooruitbetaalde bedragen	248.094	270.772
Nog te ontvangen voorschotten EU- en Rijkssubsidies	-	352.020
Nog te ontvangen van derden	34.779	131.535
Totalen	282.873	754.327

6.2.4 Vaste passiva

6.2.4.1 Eigen vermogen

Reserves

Het verloop van de reserves is in onderstaand overzicht weergegeven.

Omschrijving	1-1-2017	Bestemming resultaat 2016	Resultaat 2017	Rente	Toevoeging	Onttrekking	31-12-2017
Algemene reserves							
Algemene reserve VRZHZ	449.075	-	-	13.472	169.931	-11.800	620.678
Totaal algemene reserves	449.075	-	-	13.472	169.931	-11.800	620.678
Bestemmingsreserves							
Dekking							
kapitaalslasten	913.591	-	-	27.406	87.226	-164.591	863.632
Reserve egalisatie kosten opleiden	160.981	-	-	-	50.000	-43.805	167.176
Reserve egalisatie kapitaallasten	2.110.575	-	-	-	129.724	-	2.240.299
Reserve Schoner werken	560.648	-	-	-	-	-344.150	216.498
Reserve Inzet Organisatie	223.000	-	-	-	-	-223.000	-
Ontwikkeling Samenvoeging meldkamers	136.719	-	-	-	-	-6.792	129.927
Totaal bestemmingsreserves	4.105.514	-	-	27.406	266.950	-782.338	3.617.532
Resultaat voor bestemming	2.733.491	-2.733.491	3.046.569				3.046.569
Totaal algemeen	7.288.080	-2.733.491	3.046.569	40.878	436.881	-794.138	7.284.779

Bestemming resultaat 2016

Het resultaat van 2016 ad € 2.733.491 is voor een bedrag van € 80.000 ingezet ten behoeve van de formatieve lasten in het kader van de bovenwettelijke taken voor evenementenveiligheid (cf. AB-besluit dd. 15 december 2016). Een bedrag van € 2.653.491 is uitgekeerd aan de gemeenten.

Algemene reserve

VRZHZ

Deze algemene reserve is bestemd voor de egalisatie van incidentele, niet voorziene, tegenvallers binnen de VRZHZ als concern. De toevoeging (€ 169.931) betreft de vrijval uit de reserve schoner werken (€ 104.500) en de onderschijding op enkele projecten van de Organisatie Ontwikkeling (€ 65.431). De richtlijnen schrijven voor dat vrijval ten gunste van de Algemene reserve komt. De onttrekking (€ 11.800) betreft het Convenant Noodhulp NRK.

Bestemmingsreserves

Reserve dekking kapitaallasten

Investerings die geheel of gedeeltelijk worden gefinancierd met reserves worden bruto geactiveerd. Het bedrag dat wordt gefinancierd uit een algemene reserve of een subsidie wordt in deze specifieke bestemmingsreserve geboekt. Jaarlijks wordt een bedrag aan afschrijving en rentelasten aan deze reserve onttrokken. Als het ware wordt de reserve over de gehele afschrijvingsduur van de investering verdeeld. Het rentepercentage bespaarde rente is gelijk aan het rentepercentage over de investering. Zo wordt voorkomen dat er budgettaire afwijkingen ontstaan. De dotaties in 2017 bedragen de investeringen in Installatie Was- en droogruimte (€ 47.226) en het tweede deel van de investering in het centraal sleutelsysteem (€ 40.000). In 2017 is een bedrag van € 164.591 onttrokken ter dekking van de kapitaallasten.

Reserve egalisatiekosten opleiden

Begin 2017 is een visiedocument operationele trainingen opgesteld. Vanuit deze visie komen de volgende speerpunten naar voren; het gelijktijdig slim en integraal beoefenen van meerdere hoofdfuncties en het aanbrengen van een betere spreiding van oefenbelasting over de jaren. Concreet houdt dit voor operationeel leidinggevend in dat afgestapt is van de vierjaarlijkse week operationele trainingen en doorontwikkeld zijn naar jaarlijkse kortere operationele trainingen. Voor het boekjaar 2017 is er daarom hiervoor € 43.805 onttrokken.

Reserve egalisatie kapitaallasten

Uit deze reserve wordt het verschil tussen de werkelijke kapitaallasten en de begrote kapitaallasten gedekt. De begrote kapitaallasten zijn berekend op basis van de systematiek van de gemiddelde kapitaallasten. In 2017 bedraagt de toevoeging € 129.724. In 2017 is de systematiek van de te berekenen kapitaallasten geëvalueerd. Op basis van de analyse van de huidige systematiek is de conclusie dat deze goed werkt. Tegelijkertijd is de afspraak gemaakt de egalisatiereserve in 2018, na actualisatie van het Meerjaren-investeringsplan, te schouwen.

Reserve schoner werken

De oorspronkelijke reserve bedroeg € 650.000 voor 2 jaar; 2016 en 2017. Een nadere uitwerking (zie jaarrekening 2016) leerde dat een reserve van € 545.500 afdoende was. In 2017 is dan ook € 104.500 teruggevloeid naar de Algemene reserve.

In 2017 is de reserve schoner werken aangewend voor uitgaven ten behoeve van extra gebruiksartikelen, voorlichtingsmaterialen, piketkosten ten behoeve van de borging van de warme logistiek en onderzoek en opleiding naar de effecten van veranderende normering dan wel eisen aan de pasvorm van ademluchtgelaatsmaskers. Daarnaast is er een verplichting aangegaan voor de aanpassing van de installatie voor de uitbreiding van machinale was- en droogcapaciteit. Levering hiervan vindt plaats in het eerste kwartaal 2018.

Het project is afgerond, maar gezien de verdere doorontwikkeling van schoner werken die afhankelijk is van de in 2018 verwachte uitkomsten van een aantal lopende landelijke onderzoeken en de verdere doorontwikkeling van het "warme" logistieke proces in relatie met de herstructurering van de VRZHZ, heeft het bestuur in BURAP-II ingestemd met verlenging van het project naar de jaren 2018 en mogelijk 2019.

Reserve Inzet Organisatieontwikkeling

Omschrijving	Door AB gevoteerd bedrag	Realisatie 2016	Dotatie aan Alg reserve 2016	Realisatie 2017	Dotatie aan Alg reserve 2017	Saldo 31-12-2017
A. Doorontwikkeling personeel en organisatie/reorganisatie	315.000	219.593	17.407	50.027	27.973	-
B. Doorontwikkeling informatiepositie en informatiegericht werken	186.000	81.489	39.511	65.000	-	-
C. Voorkant Veiligheidsketen (Omgevingswet/Doorontwikkeling E&A)	115.000	58.560	16.440	2.541	37.459	-
D. Harmonisering t.b.v. efficiency en ontwikkeling	145.000	105.000	-	40.000	-	-
Afronding	-3.448		-3.448		-	-
Totaal reserve	757.552	464.642	69.910	157.568	65.432	-

Zoals uit bovenstaande cijfers blijkt, zijn in 2017 als gevolg van de bestuurlijke afspraken de deelprojecten afgerond. Het restant van €65.432 is overgeboekt naar de algemene reserve.

Als gevolg van de bestuurlijke afspraak laten we de onderschrijving uit deze reserve dit jaar vrijvallen. De richtlijnen schrijven voor dat vrijval ten gunste van de Algemene reserve komt. Hieronder een korte toelichting op de inhoudelijke realisaties per hoofdproject.

In het hoofdproject A) doorontwikkeling personeel en organisatie/reorganisatie zijn trajecten, zoals de doorontwikkeling van de Brandweer naar 2020, opleidingen naar aanleiding van de reorganisatie, pilots TS4, pilot mixmodel beroeps, opleidingen HV1, ontwikkeling netwerkmanagement en Ik en onze VRZHZ opgestart. Het traject Ik en onze VRZHZ en haar onderliggende sporen (leiderschaps-, persoonlijke en teamontwikkeling) lopen door in 2018. Deze sporen hebben als doel onze organisatie en haar medewerkers te ontwikkelen naar de waarden zoals in het beleidsplan van de VRZHZ is omschreven.

In het hoofdproject B) doorontwikkeling informatiepositie en informatiegericht werken is gewerkt aan onder andere de vernieuwde ICT-omgeving (voorbereidingen en uitvoer in 2017 en 2018). Tevens is het project over de kostenverdeelsleutel afgerond in 2017.

Onder het hoofdproject C) voorkant veiligheidsketen vindt de doorontwikkeling van risicobeheersing (mede in het licht van de nieuwe omgevingswet) plaats, zoals bijscholing van medewerkers naar een meer risicogerichte benadering en een meer op samenwerking ingericht werkproces. Onderdelen (doorontwikkeling risicobeheersing en E&A) van dit hoofdproject zijn afgerond. In 2017 is capaciteit vrijgemaakt om met behulp van een impactanalyse de overstroomingsscenario's in Zuid-Holland Zuid in beeld te brengen. Bij de start van dit traject zijn middelen vrijgemaakt om dit mogelijk te maken. Op dit moment kan geconstateerd worden dat er veel inspanningen zijn verricht op dit dossier en dat er goede voortgang wordt geboekt maar dat de middelen die destijds geraamd waren niet meer nodig zijn voor de realisatie van dit product.

Hoofdproject D) de harmonisering van de organisatie ten behoeve efficiency en ontwikkeling heeft betrekking op onder andere verhuizingen en gebouwaanpassingen als gevolg van de reorganisatie

2016, evenals het efficiënter maken van de toegang tot de verschillende gebouwen in onze regio. In 2017 zijn de ontwikkelingen afgerond met de aanpassingen aan de verscheidene gebouwen d.m.v. een uniform sleutelsysteem.

Reserve Samenvoeging meldkamers

In 2016 is de reserve samenvoeging meldkamers gevormd ter dekking van aanloopkosten van samenvoeging van de meldkamers in Rotterdam en Dordrecht. Deze kosten hebben geen betrekking op de samenvoeging van de meldkamer zelf, maar betreffen de harmonisatieslag die in aanloop van de samenvoeging gemaakt wordt, bijvoorbeeld het harmoniseren van de protocollen en het synchroniseren van de processen (zoals het omnummeren van de voertuigen). In 2016 en 2017 zijn een aantal van deze harmonisatieslagen gerealiseerd en de totale kosten die hiermee samenhangen bedroeg € 120.073. Naar verwachting wordt de harmonisatieslag in 2018 verder afgerond.

6.2.4.2 Voorzieningen

In onderstaand overzicht is het verloop van de voorzieningen in 2017 weergegeven.

Omschrijving	1-1-2017	Toevoeging	Aanwending	31-12-2017
Onderhoud SB/Voertuigen	239.251	-	-1.638	237.613
Onderhoud VR-Gebouw	119.215	42.906	-21.976	140.145
Onderhoud gebouwen	356.155	694.746	-633.336	417.565
Vervanging meubilair	-	88.823	-21.505	67.318
Groot onderhoud blusboot	160.849	27.043	-21.100	166.792
Meldkamer	48.427	-	-	48.427
Totalen	923.897	853.518	-699.555	1.077.860

Voorziening onderhoud SB/voertuigen

Uit berekeningen is gebleken dat met het saldo van de voorziening per 1 januari 2017 het onderhoud gedurende de resterende levensduur (tot en met 2024) is gegarandeerd. Dat betekent dat er geen dotaties meer hoeven plaats te vinden

Voorziening onderhoud VR-gebouw

Deze voorziening is gevormd voor het uitvoeren van het onderhoud aan het VR-gebouw, zoals in het meerjarenonderhoudsplan (MOP) is weergegeven. In 2017 heeft een dotatie van €42.906 plaatsgevonden en is een aanwending gedaan van € 21.976.

Voorziening onderhoud gebouwen

Deze voorziening is gevormd voor het uitvoeren van het onderhoud van de kazernes die sinds 1 januari 2016 in eigendom zijn van de VRZHZ. In 2017 heeft een dotatie van € 694.746 plaatsgevonden en is een aanwending gedaan van € 633.336, dit bedrag is inclusief het bedrag voor de vorming van de voorziening vervanging meubilair. De dotatie wordt berekend op basis van het meer jaren onderhoudsplan (MOP) per kazerne en is een gemiddeld bedrag over de resterende levensduur van de panden.

Voorziening Vervanging Meubilair

Er is een splitsing gemaakt in de jaarlijkse dotatie aan de voorziening; voor de vervanging van het meubilair is een aparte voorziening gevormd. De vervangingsbedragen zijn opgenomen in het MJOP, opgesteld door BBN. De toevoeging is op basis van de jaarlijkse gemiddelde dotatie voor de

resterende levensduur van de panden, zie de onderhoudsplannen. In 2017 heeft een dotatie plaatsgevonden van €88.823 en was er een aanwending van € 21.505.

Voorziening groot onderhoud blusboot

De VRZHZ beschikt over een blusboot. De voorziening is bestemd voor de dekking van kosten van groot onderhoud. Het groot onderhoud kan in de loop der jaren uit deze voorziening gedekt worden. Ten grondslag aan deze voorziening ligt een schema van dotaties en onttrekkingen conform een groot onderhoudsplan.

Voorziening Meldkamer

Deze voorziening is gevormd voor het samenvoegen van de Meldkamers in de Landelijke Meldkamer Organisatie (LMO). De te verwachte desintegratiekosten zijn € 50.000. Deze kosten hebben betrekking op het ontmantelen van de huidige meldkamer op het Oranjepark. In 2016 is een bedrag van € 1.573 onttrokken uit deze voorziening.

6.2.4.3 Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

De VRZHZ heeft op 31 december 2017 de volgende langlopende schulden:

Omschrijving	01-01-2017	Toevoegingen	Aflossingen/ afschrijvingen	31-12-2017	Aflossing- verplichting 2018	Rentelasten 2017
Onderhandse leningen van						
Binnenlandse Banken en overige financiële instellingen	50.431.490	-	2.192.285	48.239.205	2.249.708	1.294.985
Gemeenten	2.824.418	-	54.868	2.769.550	56.185	71.153
Totaal	53.255.908	-	2.247.153	51.008.755	2.305.893	1.366.138

De rentepercentages op de leningen bij de BNG Bank variëren tussen 1,81% en 3,85%. Het rentepercentage van de leningen van de gemeenten bedraagt 2,40%. Dit is gelijk aan het gemiddelde percentage van de leningen die aangetrokken zijn ten behoeve van de financiering van de kazernes bij de BNG.

6.2.5 Vlottende passiva

6.2.5.1 Netto vlottende schulden

De kortlopende schulden kunnen als volgt worden gespecificeerd.

Omschrijving	31-12-2017	31-12-2016
Kasgeldleningen	1.000.000	0
Overige schulden	3.480.713	4.573.937
Totalen	4.480.713	4.573.937

Overige schulden

Omschrijving	31-12-2017	31-12-2016
Crediteuren	1.879.341	2.063.196
Belastingdienst	1.480.448	1.672.227
Overige nog te betalen kosten	120.925	838.514
Totalen	3.480.713	4.573.937

De schuld aan de belastingdienst betreft de nog af te dragen BTW en de nog te betalen loonheffingen over december 2017.

6.2.6 Overlopende passiva

De specificatie van de overlopende passiva is als volgt.

Omschrijving	31-12-2017	31-12-2016
Nog te betalen kosten	1.348.663	1.999.244
Ontvangen voorschotten EU en Rijkssubsidies	5.837.088	5.872.681
Onderhanden werk opleidingen	110.117	253.505
Overige overlopende passiva	11.629	7.989
Totalen	7.307.497	8.133.418

Nog te betalen bedragen

De nog te betalen bedragen kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Omschrijving	31-12-2017	31-12-2016
Huisvestingskosten	-	56.170
Afrekening Box 3	549.852	500.008
Kosten crisisnoodopvang vluchtelingen	-	1.666
Afrekening Huisvestingskosten gemeenten	266.612	154.504
Rente langlopende leningen	167.234	172.763
Blusboot	-	255.000
Belastingdienst	124.000	-
Overige kosten	240.965	859.133
Totalen	1.348.663	1.999.244

Ontvangen voorschotten EU- en rijkssubsidies

De ontvangen voorschotten van subsidies betreffen niet bestede, geoormerkte gelden. Het verloop hiervan is als volgt te specificeren.

Specificatie gesubsidieerde projecten	1-1-2017	Toevoeging	Aanwending	31-12-2017
25 KV Spanningstester (CLU+)	2.038.191	437.469	-21.963	2.453.697
Crismas	212.010		-110.712	101.298
ESF	39.521	51.265		90.786
Impuls Omgevingsveiligheid	-	641.000	-641.000	-
Predict	173.580		-131.788	41.792
Spoorzone	3.361.136		-250.753	3.110.383
USAR	15.652	108.591	-117.716	6.527
Overige Europese subsidies	32.591	570	-557	32.604
Totaal	5.872.681	1.238.895	-1.274.488	5.837.088

25 KV Spanningstester (CLU+)

Voor de HSL en Betuweroute zijn vier opgeleide 25kV teams beschikbaar en kunnen na alarmering binnen 15 minuten ter plaatse zijn. Hiervoor wordt vanuit het Ministerie van Infrastructuur en Milieu een vergoeding ontvangen ter dekking van investering- en beheerskosten. In 2017 heeft geen

investering plaats gevonden. De vergoedingen worden o.a. in 2018 ingezet ter dekking van investeringskosten en het beheer van dit specialisme.

Crismas

VRZHZ heeft als coördinator deelgenomen aan het Europese project CRISMAS. Dit project is gestart in 2016 en geëindigd in 2017 en had als doel een aantal Europese regio's en steden bij te staan in het uitvoeren van een lokaal risk assessment en het ontwikkelen van een risk management strategie. De gemaakte kosten hebben vooral betrekking op reis- en verblijfskosten en het doorstorten van al in 2016 ontvangen subsidie aan de andere partners. De finale afrekening vindt plaats in 2018.

ESF

Ten aanzien van het ESF-project wordt onderstaand een verloopoverzicht weergegeven van de bestedingen van de afgelopen jaren.

Bestedingen	Tot en met 2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Totaal
Overige kosten	298.413	20.741	9.662	-	-	-	-	328.816
Honoraria praktijk docenten	53.871	-	297	-	-	-	-	54.168
Boeken	14.868	-	-	-	-	-	-	14.868
Kosten overige lesmiddelen	6.657	-	735	-	-	-	-	7.392
Honoraria chauffeur TAS	5.013	-	-	-	-	-	-	5.013
Reiskosten chauffeur TAS	132	-	-	-	-	-	-	132
Overige projectkosten	6.283	-	-	-	-	-	-	6.283
Totalen	385.237	20.741	10.694	-	-	-	-	416.672

Het saldo ultimo 2017 is ongewijzigd ten opzichte van 2016. De subsidie is bedoeld voor verbetering van kwaliteit van brandweeropleidingen. De verwachting is dat in 2018 de subsidie onder andere aangewend wordt voor het aanpassen van de leergangen, opzetten van de trajectbegeleiding (aandachtspunt vanuit de audit) en het bijscholen van de instructeurs om de nieuwe elektronische leeromgeving (ELO) voor de opleiding manschap A, leergang brandweerchauffeur en de pilot leergang bevelvoerder, te kunnen verzorgen. Na afronding van de laatste tranche zal de eindafrekening van de ontvangen subsidie worden opgesteld.

Het landelijk uitlopen van de pilot fase met als gevolg vertraging voor onze implementatie is de reden dat geen bestedingen in 2016 zijn gedaan. Implementatie ELO start in 2017 met de eerste type leergang te weten Manschap A en vervolgens leergang bevelvoerder en brandweerchauffeur. Implementatie behelst meerdere onderdelen zoals aanschaf ICT middelen, inhoudelijke aanpassingen aan lesstof, functioneel beheer maar ook bijscholing van functionarissen (instructeurs, leerwerkplekbegeleiders).

Impuls Omgevingsveiligheid

Vanuit het ministerie van Infrastructuur en Milieu is voor alle veiligheidsregio's in Nederland een subsidie ter beschikking gesteld van € 3.000.000. Deze subsidie wordt per landsdeel ter beschikking gesteld. VRZHZ is onderdeel van het landsdeel Zuid-West. Voor het landsdeel Zuid-West is in 2017

€ 641.000 (deelprogramma 4) aan subsidie gereserveerd. De verdeling van dit bedrag binnen landsdeel Zuid-West is gebaseerd op een samenwerkingsovereenkomst.

De VRZHZ coördineert de gelden van het landsdeel Zuid-West. Na het indienen van verantwoordingen van bestede uren en middelen, zijn per kwartaal voorschotten uitgekeerd door de landelijke budgethouder (uitvoerder: Provincie Zuid-Holland). Het gehele subsidievoorschot voor Zuid-West wordt vanwege de coördinerende rol op de rekening van VRZHZ gestort. De andere vier veiligheidsregio's binnen Zuid-West hebben voor hun deel van de subsidie facturen ingediend bij de VRZHZ. Hieronder per veiligheidsregio de werkelijke bestedingen van de ontvangen subsidie (incl. het deel voor VRZHZ):

Bestedingen	VRR	VRHM	VRH	VRZ	VRZHZ	Totaal
Deelprogramma 4	252.140	84.906	47.088	126.877	129.990	641.000
	252.140	84.906	47.088	126.877	129.990	641.000

Predict

VRZHZ heeft als partner deelgenomen aan het Europese project PREDICT. Dit project is gestart in 2015 en geëindigd in 2017 en had betrekking op onderzoek naar Cascade-effecten van uitval van Vitale infrastructuur. De loonkosten van de inzet van een medewerker van de VRZHZ zijn ten laste van het project gebracht evenals de met het project samenhangende reis en verblijfskosten. Voor het project is subsidie verkregen die voor een groot deel al in eerdere jaren beschikbaar is gesteld. De definitieve afrekening vindt plaats in 2018.

Spoorzone

Op 31 mei 2006 heeft het Rijk, een subsidie van €15 miljoen beschikbaar gesteld aan de gemeenten Dordrecht en Zwijndrecht voor het treffen van maatregelen ten gunste van een verbeterde hulpverlening op en rond het spoor door Dordrecht en Zwijndrecht. Met de verstrekte subsidie is het project Spoorzone ontstaan.

In het licht van de subsidie zijn afspraken gemaakt dat de commandant van de Regionale Brandweer Zuid-Holland Zuid, thans Algemeen Directeur van de VRZHZ:

- als gedelegeerd opdrachtgever voor dit project fungeert en dat binnen de regionale brandweer een projectorganisatie is ingericht voor de aansturing en de inhoudelijke begeleiding van dit project;
- als kasbeheerder van het totale subsidieproject optreedt.

USAR

In 2017 heeft het Nederlands Instituut Fysieke Veiligheid een participantenbijdrage toegekend aan de VRZHZ. Deze vergoeding wordt voor een deel uitbetaald aan de deelnemers van het Urban Search and Rescue Team, die vanuit de regio Zuid-Holland Zuid worden geleverd. Het overige deel is bedoeld als tegemoetkoming aan de werkgevers voor het beschikbaar stellen van personeel ten behoeve van USAR.

Overige projectkosten

Uitgaven en inkomsten voor werkzaamheden die niet gerelateerd zijn aan een subsidieproject maar betreffen verbonden werkzaamheden voor de Europese Commissie zoals het uitvoeren van Peer Reviews, de ontvangst van buitenlandse delegaties, deelname aan advisory boards voor andere projecten, het verwerven van nieuwe projectsubsidies en dergelijke.

Onderhanden werken opleidingen

Binnen de organisatie-eenheid organiseert Bureau Vakbekwaamheid brandweercursussen voor met name de regio Zuid-Holland Zuid. De opbrengsten (als ook de kosten) van cursussen, die op 31 december 2017 nog niet zijn afgesloten, worden integraal op de balans als transitorische post opgenomen. In 2018 worden de betreffende opbrengsten weer ten gunste van de exploitatie gebracht.

6.2.6.1 *Gebeurtenissen na balansdatum*

Ten tijde van het opmaken van deze jaarrekening waren geen relevante gebeurtenissen na balansdatum bekend die zouden moeten worden verwerkt in het jaarresultaat.

6.2.6.2 *Garantstellingen*

Garantstelling lening Spinel Veiligheidscentrum B.V. € 2,25 miljoen.

In 2006 is een multidisciplinair oefenterrein in gebruik genomen. De investering en financiering hiervan zijn via Spinel Veiligheidscentrum B.V. gelopen. Per 1 januari 2010 heeft de VRZHZ de aandelen voor 100% overgedragen gekregen en heeft daarmee voor 100% het eigendom van deze vennootschap. De VRZHZ heeft zich garant gesteld voor de, door Spinel Veiligheidscentrum B.V. , aangegane langlopende lening. Dit is bekrachtigd in de vergadering van het Algemeen bestuur van 15 februari 2006. Deze garantiestelling is door de VRZHZ overgenomen (bestuurlijk bekrachtigd). Ultimo 2017 is het openstaande bedrag op deze lening € 1.610.000.

In 2016 is door Spinel Veiligheidscentrum B.V. een nieuwe lening aangetrokken voor een bedrag van € 957.000 waarvoor VRZHZ garant staat (DB 28 januari 2016 2016/24). Het openstaande bedrag ultimo 2017 bedraagt € 638.225.

Tot en met 2017 heeft de verstrekte garantstelling niet tot uitbetaling geleid.

Garantstelling nieuwe meldkamer locatie Rotterdam

Met de ondertekening van de overeenkomst inzake nieuwe meldkamer locatie Rotterdam ten behoeve van de samenvoeging van de meldkamers Zuid-Holland Zuid en Rotterdam Rijnmond, is tevens ingestemd met een garantstelling tegenover de Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond voor de verplichtingen uit hoofde van deze overeenkomst (DB 17 december 2015 2015/4307). De garantstelling is pro rata de verdeelpercentages, dat voor de VRZHZ uitkomt op een percentage van 4,8%. Voor de nog af te sluiten financieringsovereenkomst van maximaal € 12 miljoen bedraagt de garantstelling voor de VRZHZ daarom maximaal € 567.000.

6.2.6.3 *Niet uit de balans blijvende financiële verplichtingen*

De VRZHZ leest multifunctionals (kopiëren, printen, mailen). Hiervoor is een contract afgesloten met een looptijd tot 30 november 2017. Dit contract kan mogelijk eenmalig voor een jaar worden verlengd. De kosten bedragen circa € 120.000 per jaar.

In 2016 is een rekening-courant overeenkomst afgesloten met Spinel Veiligheidscentrum B.V. om te kunnen voorzien in de financieringsbehoefte. De rekening-courant faciliteit bedraagt maximaal € 1.000.000. Ultimo 2017 heeft Spinel Veiligheidscentrum B.V. geen bedrag openstaan. Over het gemiddelde saldo wordt een rente in rekening gebracht van 0,65%. De ontvangen rente in 2017 over het gemiddelde openstaande saldo bedraagt circa € 1.000.

Voor vaste telefoondiensten en internetverkeer is een overeenkomst afgesloten tot en met 2023. De jaarlijkse kosten bedragen € 202.000.

De jaarlijkse kosten voor het uitbesteden van de salarisadministratie bedragen € 112.000. De overeenkomst is aangegaan tot en met 2020.

Het onderhoudscontract van de software van de financiële afdeling bedraagt € 8.000 en het servicecontract/licenties hiervan € 20.000 per jaar.

De jaarlijkse kosten voor accountantsdiensten bedragen € 48.000.

Het contract met Koffie Partners Koffieautomaten omvat jaarlijks € 34.000.

7 SiSa bijlage 2017

 Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties			
januari 2018			
JenV	A2	Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDUR) Besluit veiligheidsregio's artikelen 8.1, 8.2 en 8.3 Veiligheidsregio's	Besteding (jaar T) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: A2 /</i> <i>01</i> € 5.610.224

Specificatie 2017

A2/01. BDUR

De totale BDUR-bijdrage over 2017 voor de VRZHZ bedraagt € 5.610.224. Dit gehele bedrag is in 2017 besteed.

Verloop SISA	31-12-2016	Toevoeging	Aanwending	31-12-2017
BDUR regulier 2017	-	5.547.016	5.547.016	-
BDUR 2017 Loon en prijsbijstelling	-	63.208	63.208	-
	-	5.610.224	5.610.224	-

8 Vaststelling

Dagelijks bestuur

Als (concept)jaarrekening vastgesteld en aangeboden aan het dagelijks bestuur op 22 maart 2018.

Het dagelijks bestuur van de VRZHZ,

de secretaris,

de voorzitter,

Drs. C.H.W.M. Post Mcm

Mr. A.W. Kolff

Algemeen Bestuur

Jaarrekening 2017, vastgesteld door het Algemeen Bestuur van de VRZHZ in de openbare vergadering van 12 april 2018.

de secretaris,

de voorzitter,

Drs. C.H.W.M. Post Mcm

Mr. A.W. Kolff

C. bijlagen

1 Kerngegevens

Gegevens per 31 december 2017		Rekening 2012	Rekening 2013	Rekening 2014	Rekening 2015	Rekening 2016	Rekening 2017
Aantal inwoners		480.310	481.794	483.024	483.849	484.813	483.849
Oppervlakte regio in ha		87.985	87.985	87.985	87.985	87.985	87.985
Exploitatielasten (excl. mutaties reserves)		37.606.000	42.809.000	45.300.000	46.077.000	47.422.000	46.944.000
Netto personeelslasten (eigen personeel)		15.638.879	23.900.299	23.710.405	23.198.000	24.110.000	24.288.000
Investeringslasten (excl. overdracht gemeenten)		7.187.976	26.236.419	3.521.108	6.596.604	3.115.542	2.624.124
Investeringslasten overdracht gemeenten		-	9.000.884	-	19.048.611		
Boekwaarde investeringen	materiële vaste activa	14.082.266	46.674.121	46.848.279	69.935.843	69.490.590	68.249.067
	financiële vaste activa	3.876.000	1.596.000	416.000	1.986.000	1.848.000	1.468.000
	waarvan vordering Regio ZHZ	3.876.000	1.596.000	416.000	-		
Algemene reserves		1.135.544	369.179	906.061	295.371	449.075	620.678
Bestemmingsreserves		1.634.116	1.513.427	1.801.218	4.383.847	4.105.514	3.617.532
Voorzieningen		294.018	246.083	349.395	370.704	923.897	1.077.860
Langlopende schulden		5.500.000	37.722.905	36.067.860	55.445.860	53.255.908	51.008.755
Rentepercentage financiering		4,00%	4,00%	4,00%	4,00%	3,00%	3,00%
Formatie op 31-12 (fte's)		211,11	309,84	308,41	300	302	301

2 Risico's

1. Langdurige calamiteit (I)				
Omschrijving	Een langdurige calamiteit vergt langdurige inzet van de crisisorganisatie. Inzet van medewerkers van partners in de crisisorganisatie VRZHZ wordt vergoed. Daarnaast vergt een dergelijke calamiteit gelet op de maatschappelijke impact en de noodzaak tot zorgvuldige evaluatie, waaronder het begeleiden van onderzoeksactiviteiten door inspecties en de Onderzoeksraad, externe ondersteuning en inzet van mensen en middelen. De ervaring met o.a. het incident Chemie-Pack is aanleiding voor dit risico.			
Beheersingsmaatregel	Geen beheersingsmaatregel mogelijk. Dekking vindt plaats uit algemene reserve.			
Inschatting financiële gevolgen	Kans (%)	Risicoprofiel	Structureel/ Incidenteel	Benodigd weerstandsvermogen
€ 1.000.000	33%	Hoog (20%)	Incidenteel	€ 66.000

2. Regionale meldkamers (S)				
Omschrijving	Door landelijke bezuinigingsmaatregelen worden de meldkamers van ZHZ en Rotterdam-Rijnmond samengevoegd (als onderdeel van de vorming van de landelijke meldkamerorganisatie LMO), waarbij gekozen is voor Rotterdam als locatie. Dit heeft de volgende risico's voor de VRZHZ: - Een belangrijke onzekere factor op financieel gebied is de onduidelijkheid op welke wijze de financiering na overgang naar de Landelijk Meldkamer Organisatie (LMO) er uit zal komen te zien. Het ministerie van J&V stelt een afroaming van de BDUR gelden voor als financiële dekking voor de LMO. Hoe groot deze uitname wordt en wat daarvan de consequenties zijn voor de betrokken gemeenten zullen zijn is op dit moment niet aan te geven. - Mogelijk hogere kosten ICT door jaarlijkse bijdrage landelijke ICT. Op dit moment is nog niet bekend welke financiële gevolgen de aansluiting op de landelijke ICT-faciliteit van politie/LMO zal hebben. Het is nog niet bekend hoe groot de regionale investering in ICT nog zal zijn, noch welke bijdrage voor de aansluiting op de landelijke faciliteit zal moeten worden betaald. Dit brengt het risico met zich mee dat de kosten voor ICT hoger uit zullen vallen dan nu voorzien. Weliswaar heeft de minister van J&V een garantie afgegeven dat het aansluiten op de landelijke ICT-faciliteit voor Rotterdam geen hogere kosten met zich mee mag brengen, maar het is de vraag of deze stand houdt. - De heroriëntatie van de Landelijke Meldkamerorganisatie (LMO), het resultaat van de Gateway Review naar de LMO en de voortgang van het proces, heeft onder meer geleid tot aanpassing van het tempo van de realisatie van één landelijke meldkamerorganisatie. Uitgangspunt was dat de nieuwe GMC op het moment van ingebruikname, of kort daarna, zou worden overgedragen aan de LMO. Inmiddels is duidelijk dat die overdracht in ieder geval niet vóór 2020 zal plaatsvinden. De heroriëntatie heeft geen invloed op het tijdstip van ingebruikname van de nieuwe meldkamer. Het ministerie van Veiligheid en Justitie heeft in 2016 opdracht gegeven om te onderzoeken of de besparingen en het daarbij behorende tijdspad zoals opgenomen in het Transitieakkoord (2013) realistisch zijn. In het regeerakkoord Rutte III zijn er extra middelen beschikbaar gesteld om de eerdere beoogde taakstelling op te heffen. Hiervoor is landelijk €17 mln. beschikbaar. Hiermee komt de beoogde taakstelling te vervallen.			
Beheersingsmaatregel	Maximale invloed uitoefenen via de bestaande overlegstructuren op de voorgenomen uitname uit het BDUR. Goede sturing vanuit de projectorganisatie op de overgang vanuit Dordrecht naar Rotterdam.			
Inschatting financiële gevolgen	Kans (%)	Risicoprofiel	Structureel/ Incidenteel	Benodigd weerstandsvermogen
€ 300.000	50%	Hoog (20%)	Structureel	€ 120.000

3. Garantstelling en risico's leningen oefenterrein (I)

Omschrijving	De VRZHZ staat garant voor de lening die de ZHZ Investerings B.V. (per 8 januari 2016 Spinel Veiligheidscentrum B.V.) in 2006 heeft afgesloten bij de BNG. De lening (met een totaalwaarde van € 6, 9 mln. en een stand per 1 januari 2017 van € 3,05 mln.) is aangetrokken voor de bouw van een multidisciplinair opleidings- en oefenterrein op het industrieterrein Dordtse Kil III in Dordrecht. Tevens zijn andere garantstellingen aangegaan en heeft de VRZHZ leningen verstrekt, teneinde de liquiditeitspositie te verbeteren. De totale risicowaarde bedraagt per 1 januari 2018: € 4,5 mln. Het financieel risico is gelegen in het maken van aanspraak van BNG Bank op de garantstelling van de VRZHZ in de lening aan Spinel Veiligheidscentrum B.V. Mede gezien de nauwe (bestuurlijke) relatie tussen de B.V. en de VRZHZ is het voor de VRZHZ mogelijk tijdig in te grijpen bij mogelijke financiële risico's in de bedrijfsvoering. Daarnaast is door de positieve exploitatieresultaten over 2016 en 2017, de verbeterde liquiditeitspositie en de punctualiteit van betaling door Spinel het risico naar beneden bijgesteld.			
Beheersingsmaatregel	De VRZHZ heeft de volgende beheersmaatregelen getroffen: 1. dienstverleningsovereenkomst gesloten tussen Spinel Veiligheidscentrum B.V. en de VRZHZ voor uitvoering van de bedrijfsvoeringstaken, waaronder financieel advies en treasurybeheer; 2. regulier management- en directieoverleg is gepland, met een vaste agenda met daarop minimaal de operationele en financiële prestaties en forecast, ter voorbereiding op de vergaderingen van de Raad van Commissarissen.			
Inschatting financiële gevolgen	Kans (%)	Risicoprofiel	Structureel/ Incidenteel	Benodigd weerstandsvermogen
€ 4.500.000	5%	Hoog (20%)	Incidenteel	€ 45.000

4. Opkomsttijden / operationele dekking (S)

Omschrijving	De regio Zuid-Holland Zuid maakt gebruik van de mogelijkheid om gemotiveerd af te wijken van de genoemde opkomsttijden in de Wet Veiligheidsregio's. Het risico is dat niet voldaan wordt aan het gestelde rondom het bestuurlijk gemotiveerd afwijken. Met name in de dagsituatie staat de operationele dekking onder druk bij een aantal posten waardoor niet voldaan wordt aan de opkomsttijden. Beide situaties zouden kunnen leiden tot eventuele schadeclaims.			
Beheersingsmaatregel	• Bestuurlijke en ambtelijke beïnvloeding; • Opleiding en werving van personeel; • Werken met kleinere bezetting; • Aangepaste alarmering en uitrukprocedures.			
Inschatting financiële gevolgen	Kans (%)	Risicoprofiel	Structureel/ Incidenteel	Benodigd weerstandsvermogen
€4.000.000	5%	Midden (10%)	Structureel	€ 80.000

5. Brandweeronderwijs (S)

Omschrijving	De impact voor de "eigen" opleidingsschool als gevolg van het centraliseren brandweeronderwijs en uitkomsten van de landelijke audit in 2018 e.v. Bij het niet voldoen aan de deze audit mogen wij zelf geen brandweeronderwijs meer geven en volgt er onvermijdelijke outsourcing. Dit leidt tot daling van inkomsten waardoor loonkosten van vast personeel financieel ongedekt zijn.			
Beheersingsmaatregel	In 2017 en 2018 worden binnen het samenwerkingsverband West 4 de verbeterpunten van de eerste audit opgepakt en aangepast in de organisatie van de leergangen.			
Inschatting financiële gevolgen	Kans (%)	Risicoprofiel	Structureel/ Incidenteel	Benodigd weerstandsvermogen
€600.000	30%	Laag (5%)	Structureel	€ 36.000

6. Frictiekosten uittreding Leerdam en Zederik (I)				
Omschrijving	Per 1/1/2019 treden de gemeenten Leerdam en Zederik uit de VRZHZ, vanwege de fusie met de gemeente Vianen tot de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden. De provinciegrens wordt gewijzigd en het werkgebied van Leerdam en Zederik wordt ondergebracht in de provincie Utrecht (wetsvoorstel 34824) en daarom in de Veiligheidsregio Utrecht. Het bestuurlijke uitgangspunt hierbij is er geen sprake is van ongedekte achterblijvende kosten en een kostenneutraal project. Het wetsvoorstel geeft hiertoe geen garantie. Bij handhaving van het wetsvoorstel blijft een risico op (gedeeltelijke) ongedekte lasten. Deze resulteren dan in een bezuinigingsopgave en/of verhoging van de bijdrage van de achtergebleven deelnemende gemeenten.			
Beheersingsmaatregel	Om het risico te beheersen wordt allereerst getracht (via een zienswijze bij de vaste Kamercommissie Binnenlandse Zaken van de Tweede Kamer) het wetsvoorstel zo aan te passen dat de financiële effecten gemitigeerd worden. Ten tweede wordt, in samenspraak met de Veiligheidsregio Utrecht en de BVO Vijfheerenlanden, alles in het werk gesteld om de kosten zo laag mogelijk te houden.			
Inschatting financiële gevolgen	Kans (%)	Risicoprofiel	Structureel/ Incidenteel	Benodigd weerstandsvermogen
€6.600.000	25%	(Hoog) 20%	Incidenteel	€330.000

7. Inkomsten OMS (S)				
Omschrijving	Onderzoek heeft uitgewezen dat het huidige OMS stelsel niet in stand kan blijven. De belangrijkste onzekerheid is of de VRZHZ gedurende de looptijd van de overeenkomst met KPN (tot 21 januari 2021) ook de markt al vrij mag/kan geven en wat daar de gevolgen van zijn. Het risico is dat abonnees tussentijds het abonnement opzeggen.			
Beheersingsmaatregel	Middels het opstellen van een impactanalyse en het adressering in de begrotingen 2017 t/m 2020 wordt dit financieel risico beheerst.			
Inschatting financiële gevolgen	Kans (%)	Risicoprofiel	Structureel/ Incidenteel	Benodigd weerstandsvermogen
€300.000	Gemiddeld (25%)	Laag (5%)	Structureel	15.000

3 Kredieten

Onderstaand is de staat van de kredieten opgenomen. Voorgesteld wordt om de kredieten met een looptijd van langer dan 2 jaar af te voeren, tenzij er een verplichting aan ten grondslag ligt of tenzij er redenen zijn om deze te handhaven.

GB-rekening	Artikel nr.	Omschrijving	AB-besluit	Beschikbaar gesteld krediet	Cumulatief ten laste van krediet	Restant krediet	Over te brengen krediet	Af te sluiten
		x € 1.000						
Totaal		Totaal		10.358	3.945	6.413	5.508	
Bedrijfsvoering		Bedrijfsvoering		2.140	157	1.983	1.533	
731000	7310001	Aankoop grond Oud Beijerland	2011-2447	45	22	23	23	nee
739000	7390009	Centraal sluitsysteem 2016	2011-2447	80	80			ja
739000	7390010	Vervanging Exact 2017	2015-1804	450		450		ja
739000	7390011	Project implementatie & datamigratie 2017	2016-3446	1.400		1.400	1.400	nee
739000	7390012	Camerasysteem ROT VR gebouw 2017	2016-997	55	55			ja
739000	7390017	Zonwering Kohnstammlaan	2017-2226	110		110	110	nee
Brandweer		Brandweer		8.218	3.787	4.430	3.975	
735000	7350005	Tankautospuut beroeps I 2015	2015-4026	387	387			Ja
735000	7350007	Voertuig 18-732 2016	2015-4026	36	32	4		Ja
735000	7350008	Voertuig 18-535 2016 18-6801	2015-4026	30	26	4		Ja
735000	7350010	Voertuig 18-542 2016 18-7003	2015-4026	36	21	16		Ja
735000	7350011	Voertuig 18-285 2016 18-9602	2015-4026	48	37	12		Ja
735000	7350012	Voertuig 18-489 2016 18-6307	2015-4026	30	26	4		Ja
735000	7350013	Voertuig 18-092 2016 18-9792	2015-4026	61	41	20		Ja
735000	7350014	Voertuig 18-244 2016 18-9508	2015-4026	30		30	30	Nee
735000	7350015	Tankautospuut beroeps II 2016	2015-4026	387	384	3		Ja
735000	7350016	Midlife update tankautospuut 2016	2015-1799	182	182			Ja
735000	7350017	Dienstauto 2016	2015-1799	151	108	44	44	Nee
735000	7350018	Dienst bus 2016 18-5101 en 18-7101	2015-1799	97	85	12		Ja
735000	7350019	Personeel materieel voertuig 2016 18-9409	2015-1799	42	26	16		Ja
735000	7350020	Tankautospuut vrijwilligers 2016	2015-1799	1.162	390	772	772	Nee
735000	7350021	Piketvoertuig commando 2016	2016-999	87		87	87	Nee
735000	7350022	Brandweerpulverlenings voertuig 2016	2016-999/2017-990	111	102	9	9	Nee

735000	7350023	Logistiek voertuig incl. omkleedruimte 2016	2016-3446	400		400	400	Nee
735000	7350024	Dienstauto's 2017	2016-997	127		127	127	Nee
735000	7350025	Midlife update tankautospuut 2017	2016-997	91	93	-3		Ja
735000	7350026	Personeel materieel voertuig 2017	2016-997	48		48	48	Nee
735000	7350027	Tankautospuut vrijwilligers 2017	2016-997	1.549		1.549	1.549	Nee
735000	7350028	Piketvoertuig commando 2017	2016-997	121		121	121	Nee
735000	7350030	Vervanging haakarmvoertuig 2017	2017-990	175	6	169	169	Nee
737200	7372001	C2000 apparatuur 2015	2014-2140	402	375	27		Ja
737200	7372002	Alarmonvangers BRW 2015	2015-1798	119	75	44	44	Nee
737200	7372003	Mobilifoons 2015	2015-1798	38	16	22		Ja
737200	7372004	Portofoons 2015	2015-4026	70	50	20		Ja
737200	7372006	Ademluchttoestel 2016	2015-1799	61	58	3		Ja
737200	7372007	Meetkoffers 2016	2015-1799	109	34	75	75	Nee
737200	7372008	C2000 apparatuur 2017	2016-997	12	12			Ja
737200	7372009	Mobiele dataterminal 2017	2016-997	182	35	146		Ja
737200	7372010	Ademluchttoestel 2017	2016-997	107	76	30	30	Nee
737200	7372011	Alarmontvanger 2017	2016-997	35		35	35	Nee
737200	7372012	C2000 apparatuur 2017	2017-990	22	11	12	12	Nee
737400	7374001	Hydraulisch redgereedschap 2015	2014-2140	15	14			Ja
737400	7374002	Overige bekapping 2015	2014-2140	18	18			Ja
737400	7374003	Bekapping blusboot	2017-990	150		150	150	Nee
739000	7390001	Software testen ademluchtapparatuur	2014-4082	35	31	4		Ja
739000	7390002	Software 2015	2014-2140	79	63	16		Ja
739000	7390003	Testbank toestel en gelaatstuk 2015	2014-2140	36	36			Ja
739000	7390004	Was-drooginstallatie 2015	2015-1798	20		20	20	Nee
739000	7390005	Testapparatuur 2016		16	13	2		Ja
739000	7390006	Databekabeling 2016	2015-1799	50		50		Ja
739000	7390007	Pilot AED 2016	2016-999	98	31	66		Ja
739000	7390008	Uitbr. machinale reinigingscapaciteit 2016	2016-3446	92	38	54	54	Nee
739000	7390013	Testbank toestel en gelaatstuk 2017	2016-997	12		12		Ja
739000	7390016	Ritregistratiesysteem 2017	2017-990	75		75	75	Nee
739200	7392002	Hoofdbescherming 2015	2014-2140	153	146	7	7	Nee
739200	7392005	AGS pakken 2015	2015-1798	113	88	25	25	Nee
739200	7392007	Compressor 2016	2015-1799	15		15	15	Nee
739200	7392008	Bluskleiding 2016	2016-3446	345	344			Ja
739200	7392010	Ademluchthelmen 2016	2016-3446	277	279	-2		Ja
739200	7392012	Compressor 2017		77		77	77	Nee

4 Operationele kentallen

Onze mensen	
Medewerkers	301
Vrijwilligers	792

Onze regio	
gemeenten	17
inwoners	483.849

Risicobeheersing- Brandveilig Leven	
controles brandveiligheid bouwwerken en bedrijven	428
lespakketten per klas verstrekt	141
gastlessen verzorgd / voorlichting gegeven	256
adviezen brandveiligheid evenementen	228
adviezen omgevingsvergunningen (brandveiligheid, milieu en RO)	862
inspecties bij BRZO-bedrijven	16
woningen bezocht	811
woningchecks	408
rookmelders geplaatst	317

Incidenten	
Aantal incidenten	3.206
Brand:	1.089
Dienstverlening	624
Leefmilieu:	265
OMS melding:	451
Ongeval:	614
Overig (verkeer):	163

Prio incidenten	
Prio 1:	1.592
Prio 2:	1.566
Prio 3:	48

4 GRIP-1 incidenten	
Brand voormalige betonfabriek- Gorinchem- augustus 2017	
Zeer grote brand woning- Papendrecht- juli 2017	
Zeer grote brand woning binnenstad- Leerdam- juni 2017	
Brand voormalige betonfabriek- Arkel- juni 2017	

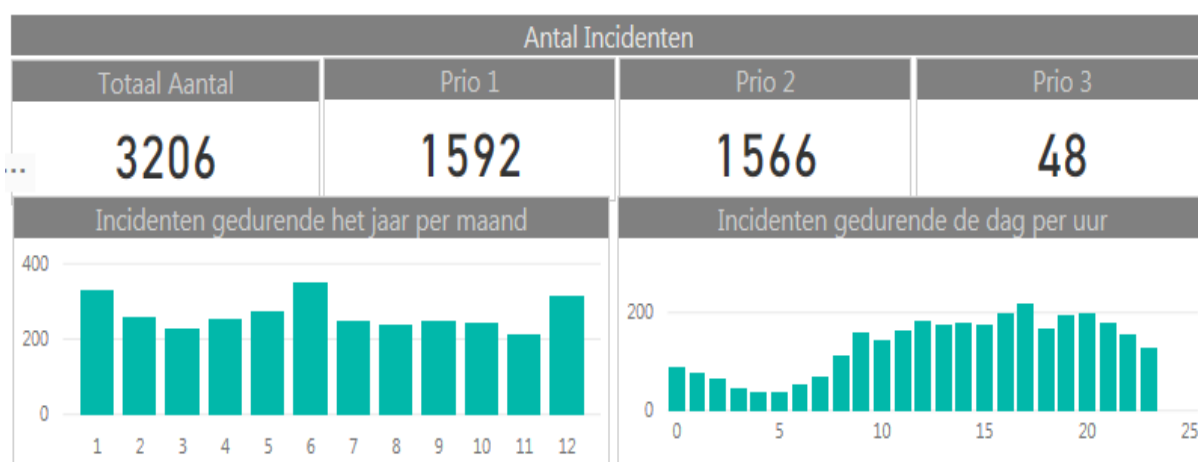
Veiligheid bij evenementen	
evenementen totaal	1.782
waarvan categorie A evenementen met een laag risico	1.124
evenementendagen	2.929

Vakbekwaamheid	
3.018 geregistreerde oefenmomenten in Safety Portal Oefenen	
63 teams volgde de kwaliteitsmetingen	
20 teams volgde de tweedaagse training op Trainingsbase Weeze	
Awareness Terrorismegevolgbestrijding op alle 36 posten geïntroduceerd	

Multidisciplinaire vakbekwaamheid	
Bestuurlijke oefeningen	14
COPI-oefeningen	24
ROT-oefeningen	4
collega's die deelnamen aan de oefening met de nieuwe grafische user interface (GUI) van LCMS	300
collega's die de cursus e-learning basis rampenbestrijding volgden	20
Oefeningen crisisteams:	31
- GHOR	36
- Bevolkingszorg	31
- Crisisbeheersing	31

Kengetallen incidentbestrijding

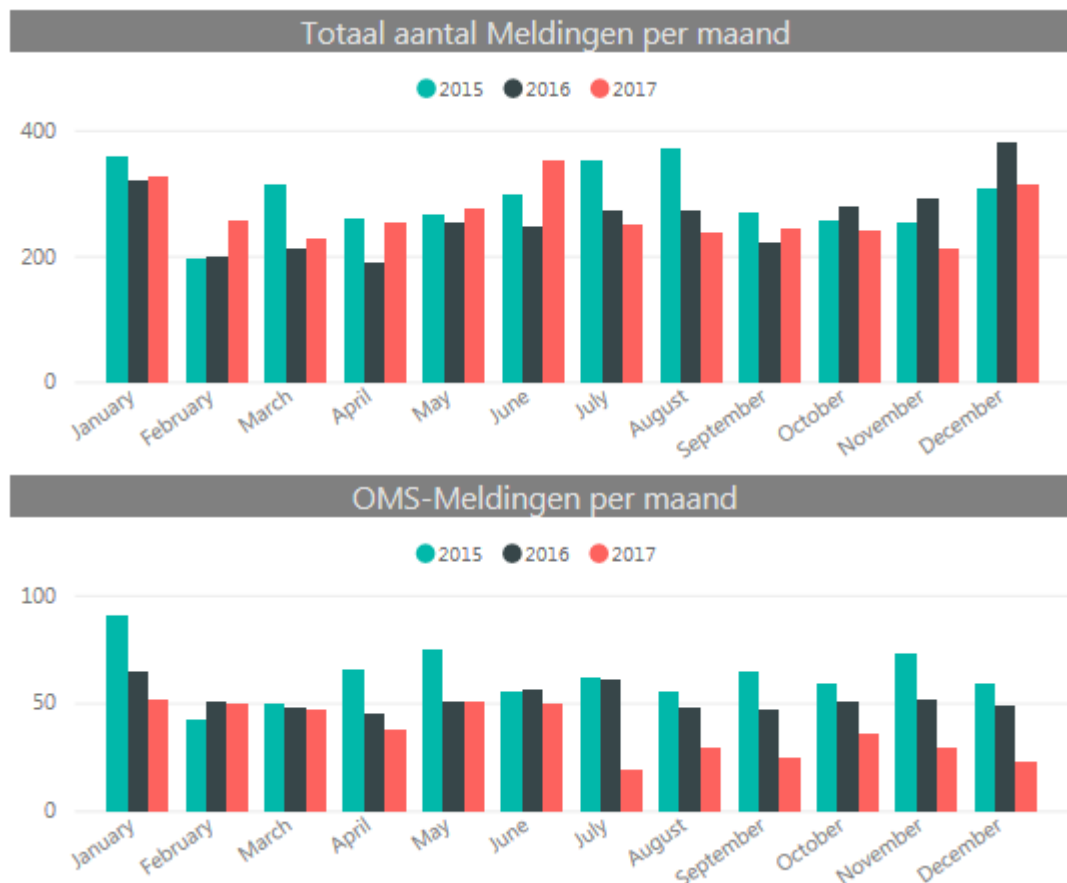
1. a. Het aantal incidenten in het jaar 2017.

Bovenstaand betreft het aantal incidenten in 2017 naar prioriteit (1,2 en 3).

Onderstaande grafiek laat het verloop van het aantal meldingen/maand en het aantal OMS-meldingen per maand zien in de jaren 2015 t/m 2017.

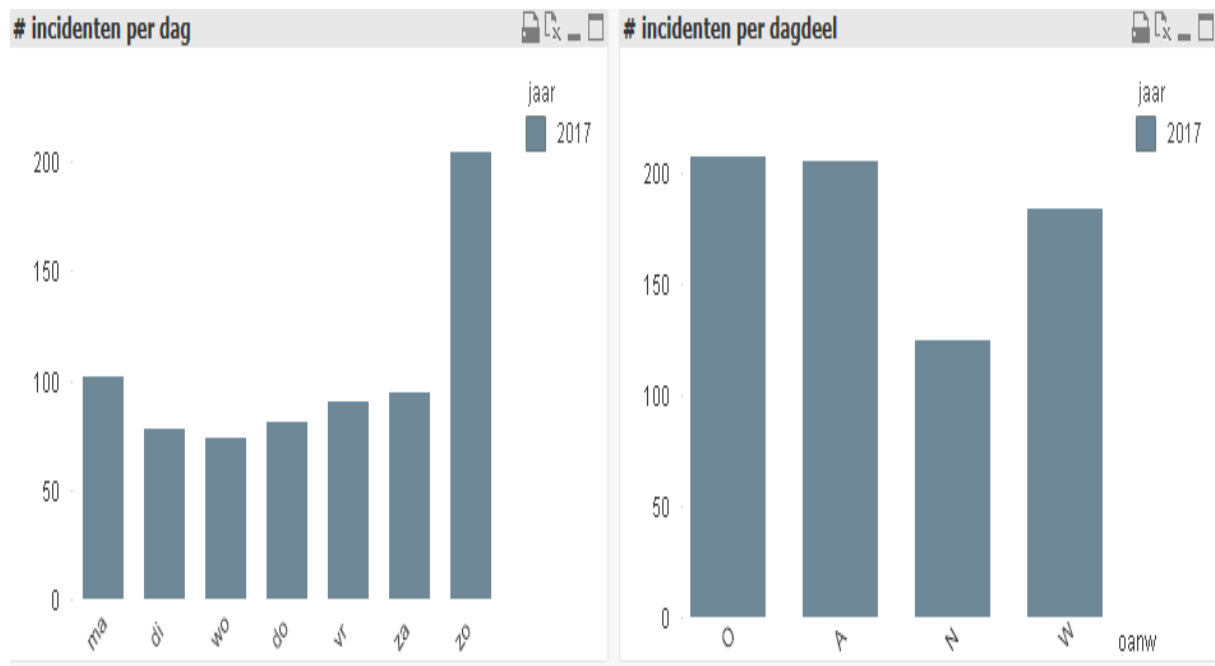
1. b. Het aantal (OMS)-meldingen per maand.

Trends: Het totaal aantal incidenten (over de jaren 2015 t/m 2017 heen) blijft nagenoeg gelijk. De verdeling over de incident categorieën verandert wel waarbij het aantal branden hetzelfde blijft maar de automatische meldingen een duidelijke dalende lijn laten zien.

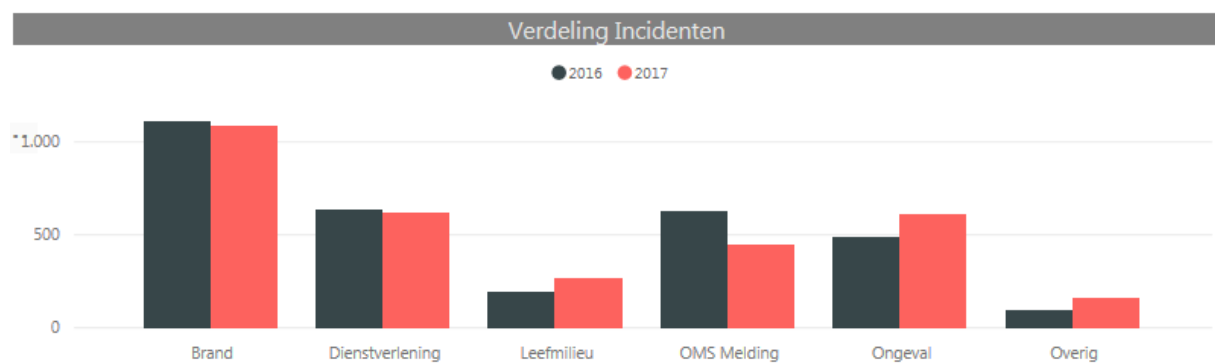
Bijzonder is dat het *aantal meldingen per maand per jaar* nogal eens kan verschillen. Verklaringen hiervoor zijn bijvoorbeeld het optreden van storm dat veelal tot grote aantallen meldingen leidt. Ook in de maand december 2017 waren er minder meldingen dan in 2016. De oud-en nieuw was *relatief* rustig.

1. C. Het aantal branden per dag en per dagdeel in 2017.

Bovenstaand laat zien op welke dagen van de week de meeste branden zijn en op welk moment van de dag (ochtend, avond, nacht of weekend) deze plaatsvinden. 's Nachts lopen slapende personen het meeste risico bij brand. 's Nachts vinden echter minder branden plaats.

2. a. De verdeling tussen de verschillende incident-categorieën in 2016 en 2017.

Het betreft de hoofdindeling in de categorieën : branden, dienstverlening, milieumeldingen. Ongevallen, Automatische (OMS) meldingen en overige meldingen.

2.b. Onderverdeling van de categorieën brand en dienstverlening.

Jaar 2016

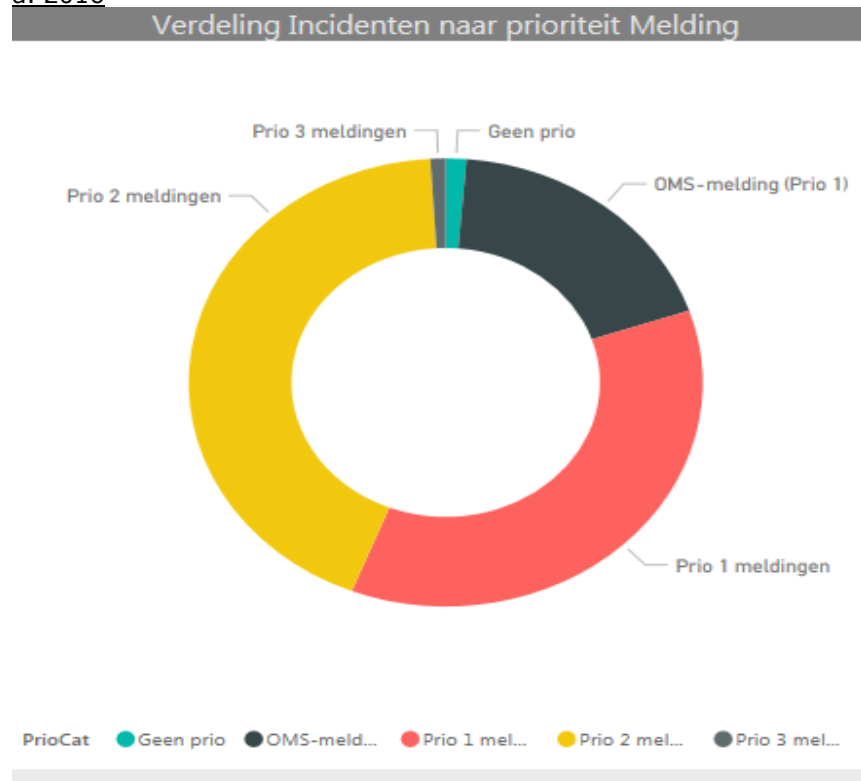
Onderverdeling incidentcategorie brand		Onderverdeling incidentcategorie DV	
Bijgebouw	45	Ambulancezorg	115
Buiten (BR)	498	Brandweer	247
Gebouw	292	Dieren (DV)	233
Onbekend (BR)	2	Multi	15
Scheepvaart (BR)	12	Politie	32
Specifiek	138	Scenario (DV)	7
Wegvervoer (BR)	151	Totaal	649
Totaal	1138		

Jaar 2017

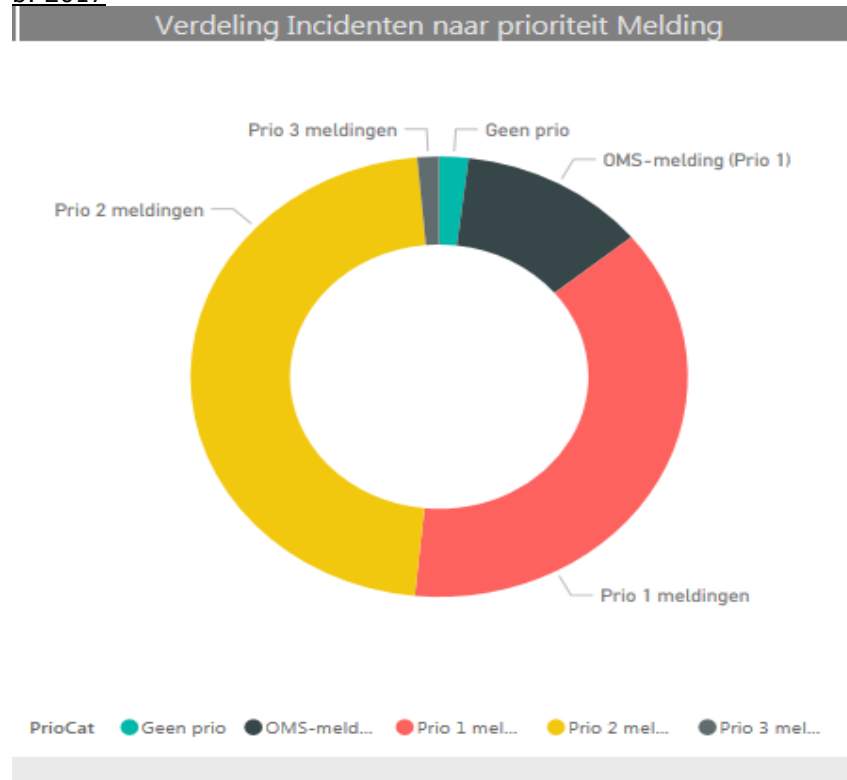
Onderverdeling incidentcategorie brand		Onderverdeling incidentcategorie DV	
Bijgebouw	39	Ambulancezorg	93
Buiten (BR)	453	Brandweer	292
Gebouw	298	Dieren (DV)	218
Natuur	3	Multi	13
Onbekend (BR)	1	Politie	6
Scheepvaart (BR)	15	Scenario (DV)	15
Specifiek	176	Totaal	637
Spoorvervoer (BR)	1		
Wegvervoer (BR)	137		
Totaal	1123		

2.c. Onderverdeling incidenten naar prioriteit.

a. 2016

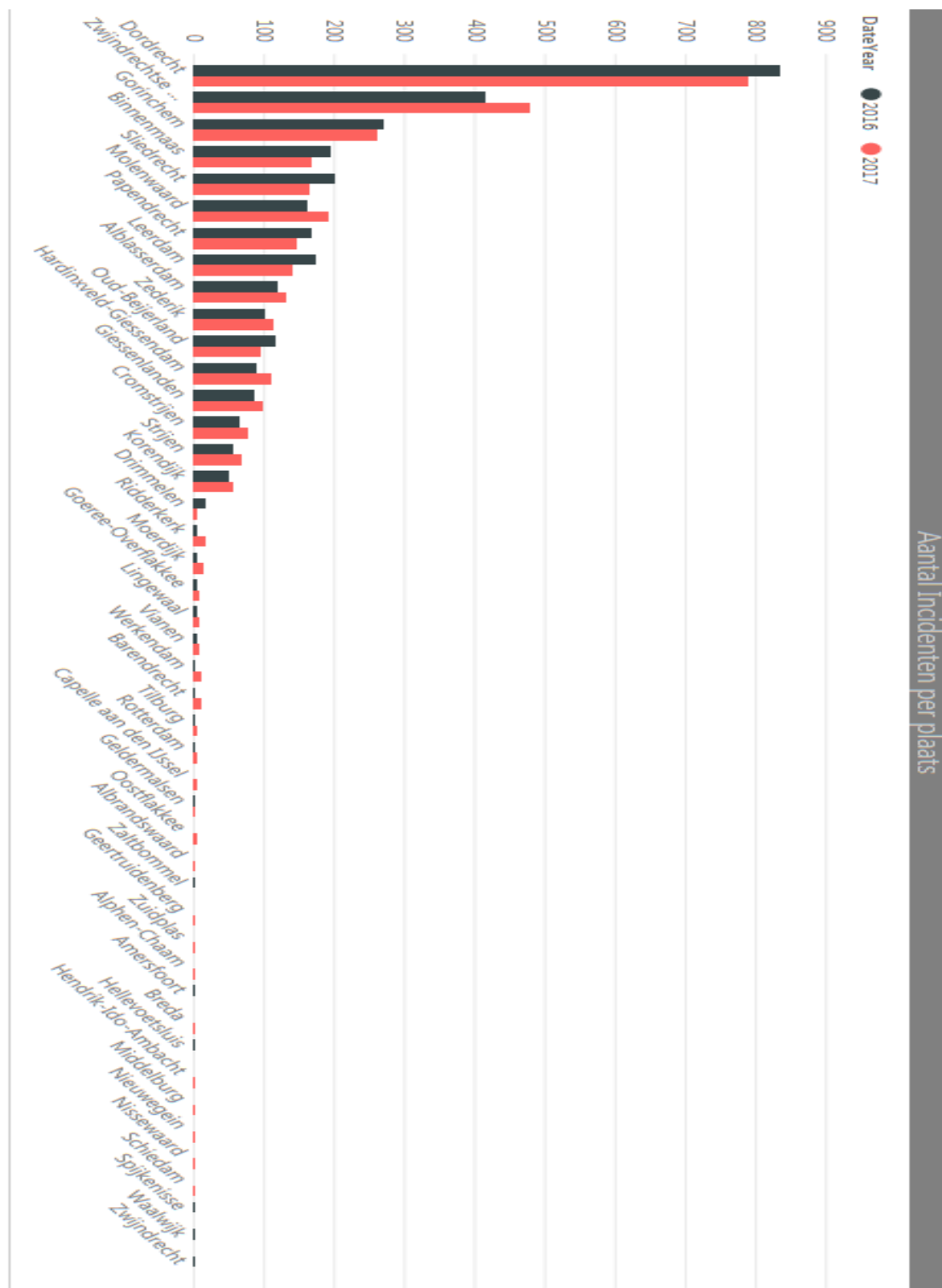

b. 2017

3. Verdeling van de incidenten per gemeente in de regio.

U ziet in de tabel ook enkele gemeenten buiten onze regio staan. Het betreft in deze gevallen het verlenen van bijstand en/of dat wij in bepaalde voorkomende gevallen de eerste TS zijn.

4. Behaalde opkomsttijden.

Het Besluit Veiligheidsregio's (artikel 3.2.3) verplicht het bestuur om alle in de praktijk gerealiseerde opkomsttijden te registreren. De gerealiseerde tijden worden geregistreerd en alle overschrijdingen van normtijden worden verklaard.

In het Besluit Veiligheidsregio's zijn de realisatiepercentages niet genormeerd. Het is aan het Bestuur van de veiligheidsregio om te bepalen in hoeverre de vastgestelde opkomsttijden in het dekkingsplan mogen worden overschreden in de realisatiefase. Voor Brandweer Zuid-Holland Zuid gelden de volgende door het bestuur vastgestelde realisatiepercentages:

- In 80% van de gevallen worden de objecten bereikt binnen de Zuid-Holland Zuid referentietijd;
- Waar niet aan het uitgangspunt van 80% voldaan kan worden, wordt tenminste 95% van de gevallen het object maximaal twee minuten later bereikt.
- In de resterende 5% van de gevallen wordt de maximale wettelijke opkomsttijd van 18 minuten niet overschreden.

jaar	realisatiepercentage	> 18 minuten
2016	97,7	1
2017	94,8	2

In 2016 heeft de brandweer een realisatiepercentage van 97,7% behaald.

In één situatie werd de maximale opkomsttijd van 18 minuten niet gehaald. De reden hiervan was gelegen in het feit dat in 1ste instantie een onjuiste alarmeringscode werd verzonden

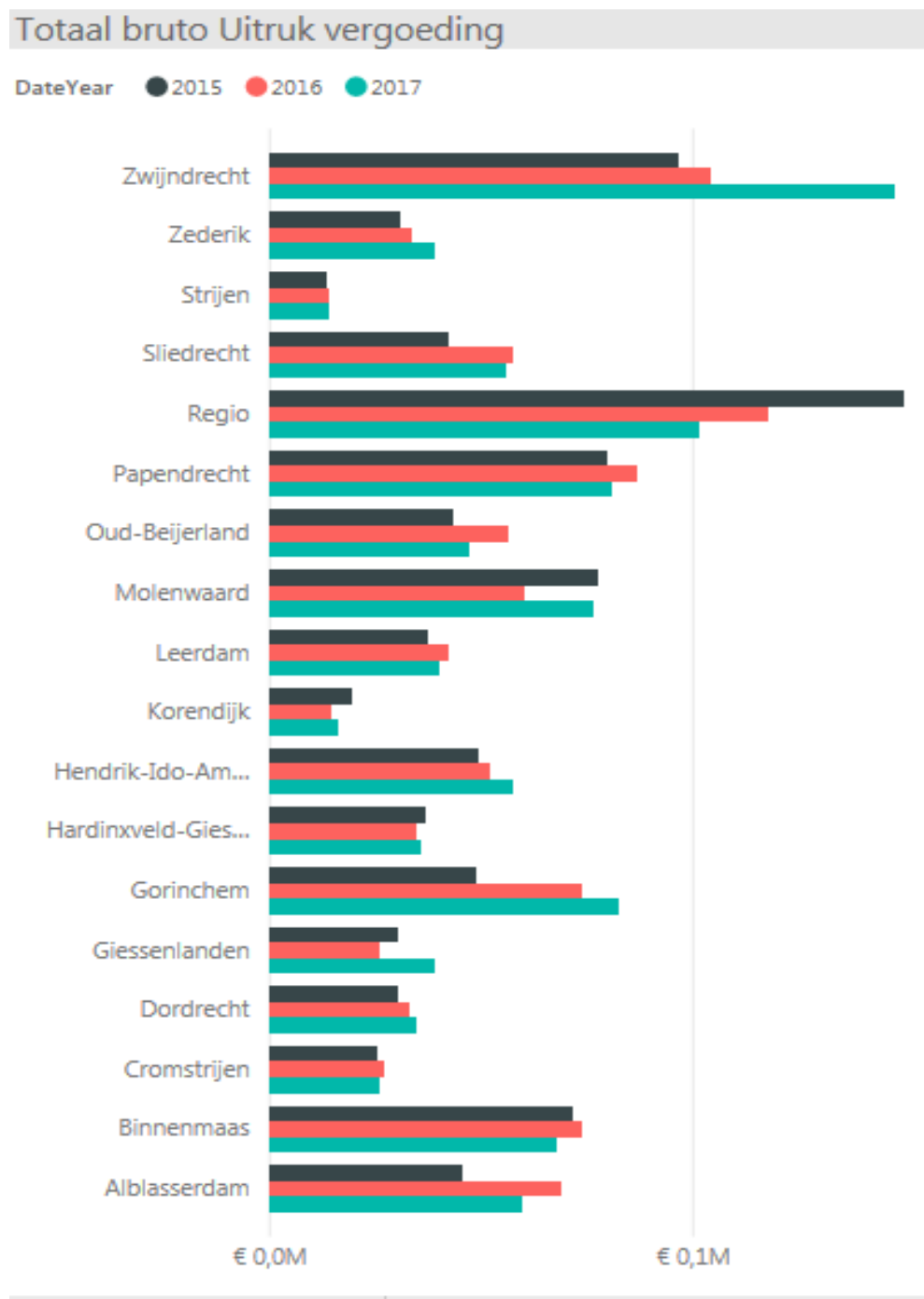
In 2017 heeft de brandweer een realisatiepercentage van 94,8% behaald.

Het realisatiepercentage is t.o.v. 2016 achteruitgegaan. De oorzaak is geanalyseerd. In een significant aantal gevallen is de verwerkingstijd op de meldkamer overschreden. De reden hiervan is dat bij automatische meldingen eerst telefonisch wordt gecheckt of er daadwerkelijk sprake is van een brand. Hierdoor duurt het langer dan 1 minuut voordat de voertuigen worden gealarmeerd. In een kleiner aantal gevallen is de uitruktijd van de vrijwilligers aan de lange tijd. Hier is niet een trend in aanwijsbaar (bijvoorbeeld een bepaalde post die vanwege minder vrijwilligers hier structureel last van heeft).

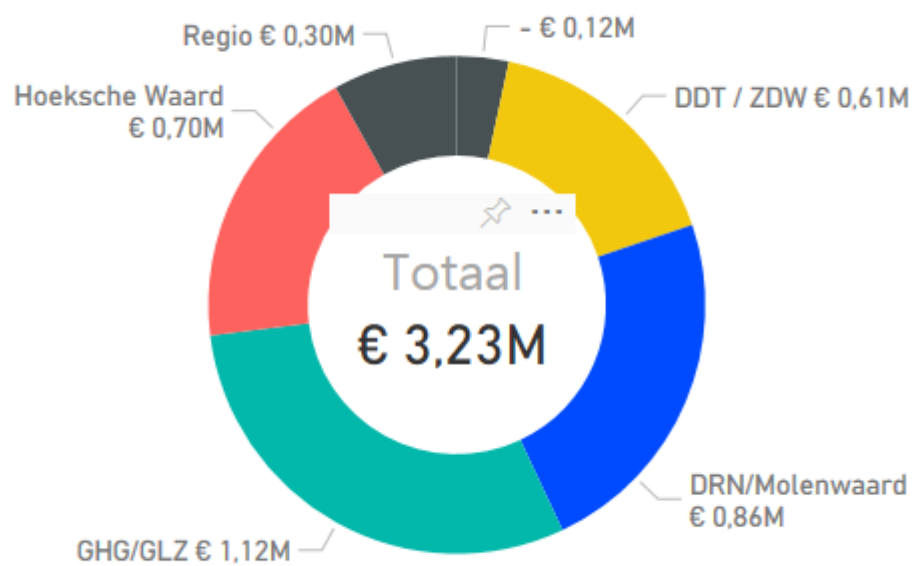
In 2 situaties is de limiet van 18 minuten in 2017 overschreden. In één geval was dit te wijten aan de verwerkingstijd meldkamer en in één geval aan een lange aanrijdtijd vanwege een wegafsluiting.

5. Kentallen aangaande de vergoedingen van vrijwilligers

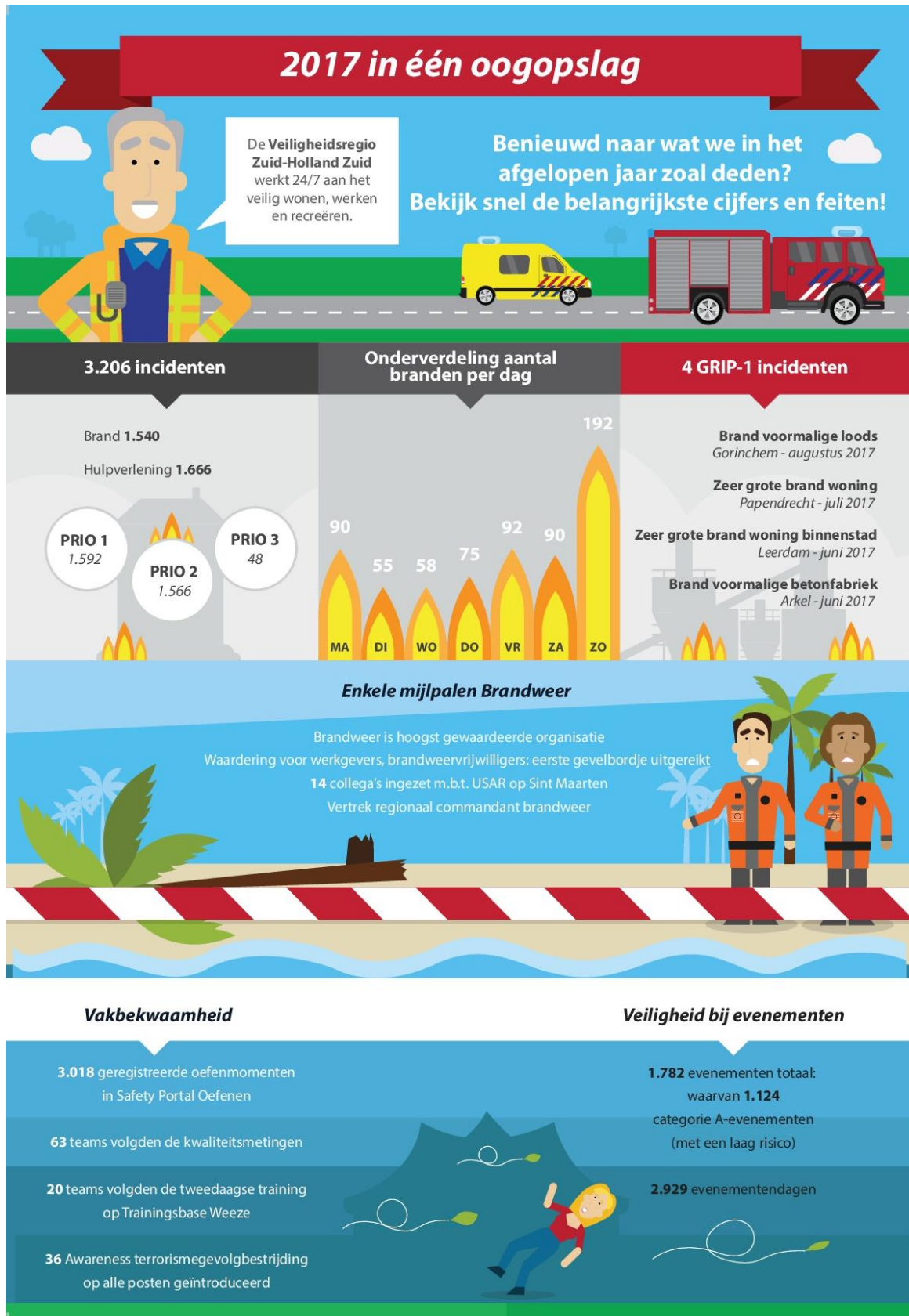
De vergoedingen van vrijwilligers hangen o.a. samen met het aantal uitrukken, het aantal oefenuren en overige vergoedingen (vaste vergoeding, vergaderuren en piketuren).

Totaal uitbetaalde vergoeding bruto per cluster

5 Jaarverslag in één oogopslag

Voorbereiden op Rampen en Crises

Oefeningen crisisteams

31 GHOR

36 Bevolkingszorg

31 Crisisbeheersing

300 collega's oefenden met de nieuwe grafische user interface (GUI) en LCMS

20 collega's volgden de e-learning Basiskennis crisisbeheersing

22 plannen zijn i.s.m partners geactualiseerd

>100 piketfunctionarissen zijn 24/7 operationeel inzetbaar

Vakbekwaamheid crisisteams

14 Bestuurlijke oefeningen

24 COPI-oefeningen

4 ROT-oefeningen

1 Systeemtest in Oud-Beijerland

Risicobeheersing - Brandveilig Leven

428 controles brandveiligheid
bouwwerken en bedrijven

256 gastlessen verzorgd/voorlichting
gegeven

228 adviezen brandveiligheid evenementen

862 adviezen omgevingsvergunning
(brandveiligheid, milieu en RO)

16 inspecties bij BRZO-bedrijven

141 lespakketten per klas verstrekt

811 woningen bezocht,
408 woningchecks
317 rookmelders geplaatst

Onze mensen

301 medewerkers
792 vrijwilligers

Onze spullen

14.891 maskers gereinigd
13.347 cilinders gevuld na gebruik
4.923 bluspakken gewassen
t.b.v. SchonerWerken

Onze auto's

225 APK-keuringen
7 nieuwe voertuigen, waarvan
1 nieuwe brandweer hulpboot
136.963 liter brandstof verbruikt

Onze regio

17 gemeenten
483.849 inwoners

Onze financiën*

46.944.000 uitgaven
49.674.000 inkomsten

* Bedragen voor accountantscontrole

Dit waren de belangrijkste cijfers en hoogtepunten in 2017.

Op www.vrzhz2017.nl vind je meer informatie.

veiligheids
regiozhz

>>

6 Controleverklaring

Tel: +31 (0)10 242 46 00
Fax: +31 (0)10 242 46 24
rotterdam@bdo.nl
www.bdo.nl

BDO Audit & Assurance B.V.
K.P. van der Mandelalaan 40,
3062 MB Rotterdam
Nederland

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid te Dordrecht gecontroleerd.

WIJ CONTROLEERDEN	ONS OORDEEL
De jaarrekening bestaande uit: 1. het overzicht van baten en lasten over 2017 en de toelichting (pagina nr. 31 tot en met pagina nr. 38); en 2. de balans per 31 december 2017 en de toelichting (pagina nr. 40 tot en met pagina nr. 56); 3. een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving (pagina nr. 42 en pagina nr. 43) 4. de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (pagina nr. 57).	Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken op pagina nr. 31 tot en met pagina nr. 56 opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2017 als van de activa en passiva van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid op 31 december 2017 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Naar ons oordeel zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2017 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen zoals opgenomen in het door het algemeen bestuur vastgestelde normenkader.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen, alsmede het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 30 november 2017 en de Regeling Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2017.

Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 474.000. De bij onze controle toegepaste goedkeurings-tolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Regeling controleprotocol WNT 2017. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan het algemeen bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 23.900 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa of WNT-redenen relevant zijn.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- ▶ het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen (pagina nr. 10 tot en met pagina nr. 29);
- ▶ de bijlagen zoals opgesomd op pagina nr. 4 van de jaarstukken.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- ▶ met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- ▶ alle informatie bevat die op grond van het BBV is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten zoals opgenomen in artikel 213 lid 3 sub d van de Gemeentewet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur voor de jaarrekening

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen zoals opgenomen in het door het algemeen bestuur vastgestelde normenkader.

In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Het algemeen bestuur is als kaderstellend en controlerend orgaan op grond van de Wet Gemeenschappelijke regelingen verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeenschappelijke regeling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

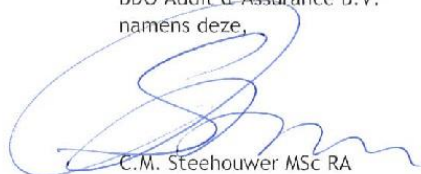
Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 30 november 2017, de Regeling Controleprotocol WNT 2017, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- ▶ het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- ▶ het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling;
- ▶ het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het algemeen bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- ▶ het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- ▶ het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Rotterdam, 28 maart 2018

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

C.M. Steehouwer MSc RA